

ROMAAN

N° 3

SISU:

Octave Feuillet: Wanne.
Hugh Conway: Fleurette.
J. J. Wecksell: Linnuke.
Guy de Maupassant: Siimoni isa.
Willi Andí: Mälestus.
W. Doroshewitsh: Tõde.
Ottomar Enking: Inimesed ja päike.
Ed. L. Wöhrmann: Keskööl.
Börge Janssen: Haaremi wõre tagant.

KIRJASTUS-ARENG-TALLINN 1923.

Kaubamaja Esto-Muusika

Tallinn, Lai tän. 34

" " Kõnetraat 10-24 " "

Noodid ja nende kirjastus. Tiiwklawerid, pianiinod, muusikariistad ja nende osad.

Ainuesitused Eestis:

C. BECHSTEIN, Berliinis, tiiwklawerid ja pianiinod. " " " " JUL. HEINR. ZIMMERMANN, Leipzigis, muusikariistad. Uhendatud lawateoste kirjastajad (Drei Masken-Verlag), Berliinis, näitelawa kirjandus: ooper, operetid jne. Koolidele ja seltsidele hinnaalandus.

„ROMAAN’I” tellijatele.

Täna wuse esimese numbriga said kõik

" " „Romaan’i” lugejad hinnata " "

TABELKALENDRI 1923. a.

Käesolewa numbriga saadame kõigile

„Romaan’i” tellijatele kirjastuse „Aeng”

ADRESSKALENDRI 1923. a.

TALITUS.

Hindmõistatus

Nr. 3.

Raks rikast noortmeest ofustasid hobustega võidu sõitma hakata, määrates eesmärgiks lähema werstaposti ja leppides kokku, et kumba hobune enne eesmärgile jõuab, see on võiduvõidu kaotanud ja peab võitjale maksma 100.000 E. marka. Sakasid peale. Läks mööda juba pool päeva, ilma et kumbki oleks tahtnud oma hobusega enne eesmärgile jõuda. Viimaks tuli neile vastu wanamees, kes päris järele felle imelikü võiduvõidu üle, ning lubades head nõu anda kutsus ta nad hobuste juurest kaugemale. Kui ta nendega weidi oli rääkinud, jooksid mõlemad nooredmehed, nii ruttu kui vähegi võimalik, hobuste juure tagasi ja panid tihatselja eesmärgi poole ajama. Mis nõu andis wanamees?

Lahendused tulevad saata 1. aprillini s. a. „Romaani“ talitusele (Tallinn, Riguliste tän. 16). Digete lahenduste saatjate nimed avaldatakse „Romaanis“ nr. 6. Viimaste vahel loositakse 3 aastakäiku „Romaani“ 1923. „Romaani“ talitus.

Wõrukaela päewaraamat

Kui teised kaulivad ijamaast
ja wabaduse sõja aast,
siis Udjon ütleb: „Lahame!“
Ei ta sest waateft wabamine,
mis wähhendanud Wisnapuu,
kes auhalk amanus: „muu, muu, muu!“
Mis lääge on, see kiita jaab,
mis ilus, weis meil maha aab.
Mis pole o ma meeste töb,
jee peale jina käega löb;
kas olgu töb kui tahes hea,
ja itka hambad risti jea!
Me jhiks jugueluhab
ja kõrge, lääge Uravat.
Kes pihust nõuab — maaha jee! —
Oh kuhu me mi läheme?

*
Müüd aga üks teist aralt haugub,
wägewanna kallal paugub,

muustades mida waja,
mis tooks parema meil aja.
Waevalt meest weel, kes ei tarju:
riigihumid jääwad warju,
ise nende vastu ehhib,
jia lord ja sinna keshib —
tühja kaudakaju pärast,
ihkliku au pärast.

*
Kus on jäänud „Glutuli“,
kuhu ilus „Tuulemaa“,
mis lord Gestil armas oli,
pihha, kallid ojhaka?!
„Kõik on koku unenagu“ —
tõst jah, just nii on ta:
Kõik on kõrt ja pudrujegu,
jampsimine ojhata!

Wõrukael.

Kõnetraat 17-54

MEESTERAHVA
RÄTSEPAÄRI

Kõnetraat 17-54

M. ANDREESEN

TALLINN

Rataskaevu tän. 14/4

TALLINN

Rataskaevu tän. 14/4

Teadustan oma austatud tellijatele, et kohale on jõudnud kõik talve hooajaks tarvilikud riided

Daamide tualettide spetsiaal-äri

J. SAAR

TALLINN

Narva maantee nr. 19

Alati suures valikus elegantsed daamide kleidid, kostüümid, mantlid, pluusid, kuued jne. valmis ja

tellimiste järgi

Püütamine, plisseerimine, mantlite, kleitide, pluuside jne. uutikkimine spetsiaalmasinatel ja käsitsi

HINNAD VÄLJASPOOL VÕISTLUST

Kindmõistatuse lahendus

Nr. 18.

Vendas 36 hane, jäft $36 + 36 + 18 + 9 + 1 = 100$.

Digeid seletuşi jaatjid:

Tallinnast: E. Antje, Johannes Abermann, Alide Ansmann, K. Mästa, Artur Alim, Antori Adamson, Emil Bader, Egon Brüller, Boris Brandt, Magda Bachmann, Gretchen Berggrün, Joh. Balder, A. Büsch, K. Bauer, E. Domberg, B. Delmann, Marie Donat, Dolly, A. Eijenšmidt, Oskar Ernefaks, Jaan Emann, Karl Ellmann, Hainmund Erlbaum, Artur Gewelt, Martin Gilmann, Helmi Fellsberg, Harald Fried, U. Grünberg, Woldemar Grünthal, Salme Gustawson, D. Gutmann, Olga Hertaus, Viktor Hamburg, Harry Hennoch, B. Hindrea, Alfred Hennoch, August Hendrikson, Karl Holzmeier, Richard Hindrekjoff, J. Hammel, K. Hader, Alex. Jbrus, Eddy Jürisõn, Hilba Jast, Frieda Joa, Valentine Jung, Alfred Jõemets, He-

lene Jürgens, L. Jwanow, Paul Jürisõn, Romann Jõnurn, Karl Jme, S. Jhes, Edgar Kruuse, Ida Kuusmann, Jaanus Kait, Paul Kütti, Heddy Kurje, E. Kinnas, Karl Kopter, Karl Kott, K. Koffer, Hardus Korn, Herbert Kallmann, Endel Kuhlberg, Richard Kelder, S. Kuffur, Alide Kruus, E. Kallmann, Anna Keerd, M. Karell, M. Kent, Jaan Kotjar, Ed. Kruus, Elmar Kull, Amanda Kallmann, K. Kuusik, Wanda Karro, Lembit Klemmer, Friedrich Krug, Helmi Käsper, Johannes Kott, u.-leitn. Kangro, Ew. Kääril, Joh. Kreef, Marie Kriimann, Johan Kink, Artur Kitiwell, Jaan Kuusjemetz, Heinrich Kroon, P. Kadaja, Hans Kõll, Olga Kulderknup, Herbert Kihleweldt, K. Leipzig, Elwine Lein, Jüri Lohu, John Lister, Ewald Lentsmann, Edin Loorberg, Valentine Leppik, Jul. Lepson, Helmi Lutwert, Lydia Lust, August Lang, S. Laagi, Helmi Lenter, Wimald Lepp, Senta Lepmann, Aleksander Lora, Ly-

Romaan

Nõ 3

Ilmuub igaks 1. ja 15. kuupäevaks.

1923

II aastakäik.

Wanne.

Prantluse kirjaniku Octave Feuillet' romaani.

3

Kui neid kahekeelt ikka jägedamini ühes koos nähti, hakati jeltstommas jelle kohta järeldusi tegema, ja proua de Frimeuse, kes oma Pariisi sõpradega elavalt kirju vahetas, kuulis neist kuulujuttudest ka. Ta arvas, et sellest pojale peab teatama, aga see vastas lühidalt ja kuitvalt, et need kõik — ema eest muidugi milts maha — tühjad jutud olla.

Kui kowade tuli, tuletas ka markiisa jälle meele oma lossi ja sedaford saatis teda peale tädi ka selle poeg Gerard. Ja nüüd kaswasid kuulujutud, mis ju enne ringi käinud, iga päewaga suuremaks.

Iga päew laskis Gerard Mariannele Pariisist lillesid ja kingitusi tulla ja käis tema jeltstis tundide faupa ratsutamasa. Ta maalwiibimine wenis ikka pikemaks ja pikemaks ja ta ei näinud sellele lõppu teha tahtwatki; lühidalt, kõik see rääkis selget keelt, et noormees noori leske kawatšes koida.

Ja wiimaks tuli päew, mil proua de Combaleu proua de Frimeusele wõis külastäigu teha ja järgmise kõne pidada:

„Mu kallis! Ma tunnen Teie sõbralikke tundeid minu ja mu omaste wastu, sellepärast tahtsin ka, et Teie efinene olete, kes kuuleb, misjuguine röömus sündmus minu perekonnas sündis... Minu poeg kõi nimelt Marianne“.

Proua de Frimeuse juust tuli röömuhiite.

„Oh mu armas, kallis, midagi paremat ei oles ma wõinud kuulda! Kuidas see mind röömustab! Lubage, et Teid kaelustan, nii hea meel on mul!“

Ja nad kaelustasid üksteist ning kootasid wastamisi igawest sõprust.

„Reegi ei wõi paremini kui Teie mõista, armas sõbranna“, ütles proua de Combaleu, „kui röömus ja rahul ma olen! Teil on ju

enejel ka poeg, keda wististi heameelega tahate näijemehena näha. Ja Teie teate, misjuguine raske ülesanne see on ja kuidas enesele õnne wõib soowida, kui see korda on läinud“.

„Mu armas“, wastas krahwinna, „ärge sellest rääkige; mul on õnnetus emaks olla pojale, kes käielik aumees on; tema ei tahaks iial naiselt warandust ja sellepärast lajeb ta kõik wõimalused mööduda“.

„Noh, kõike ei wõi inimene ju saada“, wastas Marianne tädi. „Teie poeg on sõniks, see on tõesti suur ja kadestamiswäärt õnn, aga — lind sõniks ei wõta naist, nagu teate. — Aga nüüd Jumalaga, mu armas, mul on weel külastäike teha. Lähen siit preeftri juurde, aga Teiega tahtsin alustada...“

Krahwinna tänas teda weel kord ta lahkuse eest ja nad lahkusid kui kõige paremad sõbrannad.

Proua de Frimeuse ruttas pojale jeda uudist weel samal päewal teatama ja ei suutnud poega selle juures kegesti ironiseerimata jätta.

Ta siidames wõitlesid nimelt kaks tunnet; ta kiitis ja laitis poja ülespidamist ühtlasi. Ta kiitis ja austas ta meeleausust ja meeleõrnust, oli selle peale uhke, aga samawiisi leidis ta, et poeg ometi weidi liivaldas, ja wihasbas, et ta emalik awahnus poja põhimõtete wastu pörkas. Ja nii, wärskete teadete mõju all seisdes, mis proua de Combaleu käik ta peale awaldanud, laskis ta oma pahameele weidi wälja paista, kui ta kirjutas:

„Sa näed, mu armas laps, et sinu endine ideaal oma suurepärase tundewalinguga sind ühtselt pilkas. Ma ei taha küll mitte ütelda, et sinu meeleõrnus lollus oli, aga ma ei wõi ka salata, et selle tulemus on wiletja Combaleu wõidurööm ja Marianne wäga narr abi-

ellu astumine. Selle asemel, et valida enesele auväärt mees, heidab ta enda mehe süle, kes ta kõlbliselt rüüvetab ja aineliselt raskesse seisuforda lükkab. Tõesti, mina leian, et Roberti vari sellejuures pole midagi mõitnud. . ."

Kuna krahwinna selle kirjale vastust ei saanud, siis oletas ta, et ta poeg, haavatud ja pettunud oma illusioonides, paremaks arvas waikida asjast, mida puudutada tal piinlik, aga ta ei oles mõinud uneski arvata, et see teade talle mingijugust muud valu mõis teha kui ta edasi haavata.

Ta oli poega — waheajal oli terve aasta möödunud — Remes' paar nädalt waatamas käinud ja temaga waheajal elawalt kirju wahetanud, aga midagi poja kirjades ja jutus ei ilmutanud, et ta Roberti lese wastu hoopis teisi tundeid tundis, kui ainult jahedat ja অপক্ষিকু huwi.

Arwata kümme päewa hiljem, kui krahwinna oma toas tiffimisraami kohal kumardas, kuulis ta äkki alt õuest hobuste kabjaplaginat. Ta tõstis pea, waatas aknast wälja ja seis isemestaruul, kui oma poega parajasti ühe ordonantsi saatel nägi õue ratsutawat. Ta süda jäi ehmatuse pärast peaaegu seisma, sest nüüd teadis ta, et poja tulek lähendas wastust ta kirjale ja et walmimas olid tõsised, mõis olla hirmsad asjad.

Ta kargas üles ja ruttas uste juurde.

Näost pisut lahwatanud, aga naeratades ilmus poeg läwale ja tahtis ema kaelustada, aga see kahmas ta käsiwarrest kinni ja hüüdis:

"Sina, Maurice? Mis sa siit otsid?"

"Tahan pisut puhata, armas ematene; olen palju töötanud ja väsinud; arst ise saatis mu maale, jooitas mulle tungiwalt õhuwahestust, ja kuna ma mulle jumel ise oma puhkeaja wabatahtlikult lühendasin, siis oli mul terge tänawu jälle puhkust saada. Ja siin ma nüüd olen."

"Maurice", ütles ema temale silma waadates, "sa katsud mind jällegi petta?"

Maurice naeris, kaelustas ja suudles ema ta wastupanekust hoolimata, juhtis ta istme juurde, istus ta kõrwale ja ütles:

"Minu armas ema, ma mõistan, mis arwad. Sa usud, et ma sellepärast tulen, et Marianne — mis ta nimi nüüd oligi? — abielu astub ja ma seda takistada tahan just kui Lucia Lammermooris — kas ja siis tõesti usud, et ma nii kuri ja naeruwääriline olen? Ma ei taha waletada, ja ma waletaksin, kui mõndaksin, et see abielu mind mitte ei jundinud waremalt puhkusele tulemast. Sest, ema, asju on, mida ilma pikema jututa üsvida ei wõi lasta. Tahab proua de Lapute uneski abielu astuda, siis teha ta jeda, aga Robert on talle minu juu läbi ütelnud, et kui see sünnib, ta siis Ro-

berti waimu saab näha, ja see waim olen mina! See on wiimne fokuus, mis mul sõbra wastu on tähta, ja ma täidan selle. Nii siis: mina olen ta juures, muud midagi. Ära karda küll ega pahandust; sa tead, ma olen uhke ja sellepärast mõis ja rahulik olla."

Ta nägi, et ema waikides pijaraid kuivatatas.

"Armas ematene," ütles ta, "mis pean ma küll tegema, et sind rahustada? Kas pean sulle lubama, et ma iial ilma sinuta markiiha juurde ei lähe? Kas oled siis rahulikum?"

"Pisut" — ütles wana daam ja nuttis tajakest oma ette.

"Noh, hea küll, ma luban jeda!"

Uga imelik, ema ise oli see, kes poega mõni päew hiljem jundis losji klastkäigule minema. Kuna ta kokkujamist ei juutnud takistada, siis näis talle, et ta rahulikum mõis olla, kui jää ferd julanud ja Marianne ning Maurice uuendatud tutuws tema juuresolekul isna loomulikule ja mittehardekawale rajale jatuks. Pealegi oli ta kuulnud, et Gerard mõneks päewaks Pariisi sõitnud, ja oli wäga rahul, et poeg Mariannega selle peigmehe äraolekul koku mõis saada.

Ema ja poeg läksid õhtupoolikul losji. Proua de Combaleu mõttis neid õige jahedalt wastu. Üksildse oli see daam jeshaadik, kui kommandant maale ilmunud, üllawatwas. Ta mõttis wõõrad wastu ja ütles, ta kahetsewat wäga, et neid Mariannele ei wõiwat telatada, sest see olla oma toas haige.

"Minu poeg on ära", jätkas ta, "esimest korra kihustest jaadik. Wõide siis isegi arwata, kui õnnetu noorproua on. Ta on päew otja nutnud!"

Kuna ta nii unustunult rääkis, awanes uks ja markiiha ilmus, mitte nagu tãdi rääkinud, nutetud silmadega ja kurb, waid hiilgaw ilujana, ehiktuna, isegi rõõmsana, mida ta harilikult ei olnud.

Ta sirutas emale ja pojale mõlemad käed wastu ja hüüdis rõõmsasti:

"Kui tore õllatus!"

See wastumõte, see kõne ei wastanud sugugi Maurice eelbussele. Ta oli uskunud, et ta ilmutine lese peale mõjub nagu waade Medusa peale, ja nüüd näis noor leff olewat ilirõõmus, et teda näha sai. Ja Maurice oli nagu kivistunud ja ta emagi imestas iliwäga.

Ja markiihal näis jasalane meelehega olewat oma wõõraste kõhmetusest ja tãdi meele tumast olekust. Ta hea kirju tõusis ja ta ajas juttu nii wabalt ja forawalt, et see otse ime oli, kuna tõised enamasti waikisid.

Kui kullalised wõimaks üles tõusid, et lahuda, ütles ta naeratades:

"Noh, herra kommandant, ja meie rahja-jõit, mis mulle ju aasta eest võlgu jätite?"

"Armuline proua", vastas Maurice väga üllatult, "millal ije soovite."

"Jah", vastas lest, "veel valjemini maer-des, "jeda ütlete ikka: "millal ije soovite!"

"Aga kui mina jeda soovin, siis — põgenete."

"Tehtke veel furd katset", ütles Maurice.
"Oh olgu siis — tunnistage, et nua hea-tahhlik olen — veel furd . . . homme kell kümne."

Kuna kommandant ja ta enna koduteel leje olesku üle inestust avaldasid, ütles proua Combaleu oma detütrele, tema leidvat, et jee jugugi ilus ei olla, et lest peigmehe äraolekul ihe mõõdraga kahelisi rahjutama minemat.

"Armas tädi", vastas Marianne, "ei oleks ei ole kommandant de Grimouise mulle mõõdras, teijeks ei rahjuta meie kahelisi, lest rahjapõis kaadab meid, ja kolmandats pole nua mõni noor neiu, waid olen lest, ja sellena usun, et mul õigus on jelle jeltiis rahjutada, kelle jeltiis ije tahtan."

"Ja ta ei karda, et jee Genardi halawab?"

"Ei", vastas Marianne ja lahkus.

7.

Maurice lõpetas oma jutu emaga järgmi-jelt:

"Ma tegin ütleskohut, kui jelle proua peale tõijelt waatasin. Ma arwasin jeda suureks süüdlaseks, lest et nua tema juures eeldasin teat-tud hingelisi sügawust ja teatud tõlblisi kii-pust; kühidalt, ma pidasin jeda wastutawaks. Müüd näen, et asi nii ei ole. Tema lahkus minu wastu tõendab selgesti, et tal arusaam-istki pole jellest, mis ta teinud. Ta on laps, kes täitja teadumusega halitab. Selle ajemel, et tema üle wihastada, peab maerma!"

Krahwinna ei olnud poja arwamisega täiesti nõus, aga et ta asja pöördega wäga rahul oli ja enda tundis rahustatud olewat, siis ei ütelnud ta midagi. Aga õhjel maas ta poja äärmisest taqasitulekust waadil esimest forda jälle hästi ja waatas kalle järgmisel hominikul kaunis rahulikult järele, kui jee kof-fusaamisjela rahjutas.

Mõni minut pärast kümnet ilmus kom-mandant lossidue, kus üks rahjajuhane laht ja-duldatud hobust juuäärast kinni hoidis. Pea-aegu temaga ühel ajal ilmus noor lest kühas rahjalleidid üle terrassi astete alla, tehetas tergesti rahjapiitjaga ja hüüdis jadulasse ka-rates:

"Tere hommikust!"

"Nad rahjutasid, nende taga teener, läbi waerwa Normandia maastiku.

Eht küll Maurice Mariannet wäga pealis-kaudjeks arwas, oli ta omelti kindel, et lest wõimata ei olesks kobe esimejel kooswiibimise filmapilgul tähendust teha nende ihijele jaladuse kohta ja oma kühust õigustada piituda; ta oli jelle peale kindel ja tahtis jelle peade jahedalt wastata ning temaga imber käia kui lapjega. Kes ta ju ka dieti alles oli.

Aga jee laps ei rutanud jugugi asjade peale tähendamast, mis nii kähga kahjutawad olid; ta ei olnud ei kohmetu ega ka kartlik. Ta hingas ijuvalt wärsket lilleõhna, silistas oma rahjapiitjaga õrnasti helle, mis teed palista-sid, silistas oma hobust ja awaldas kõiges oma oleskus täielikku ssemist rahulolemist.

Rahul oli ta — millega, mispärawst?

Noh, jee laps oli — Maurice ei aimanudki jeda — jee laps oli waine, kes wäga hästi tea-dis, mis ta teinud, tegi ja teha tahtis. Ta oli märginuud julget arwangu, aga oli esimehe hoo wõtnud ja wiibis nüüd lest tundmatut, kardetanat walda. Täis kirgust oli ta sinna tormanud, ja olesks nüüd hõhata tahtnuud rõõ-mu pärawst . . .

Ikkiijest, lest tuhatnelja rahjutamist, mis ta ette wõtnud, peatas ta.

"Mis on?" küsis Maurice.

"Oh ei midagi, kühi asi: nua unustasin midagi. Kas olete nii lahke ja kühjute teenri?"

Maurice kühjus teenri ja Marianne ütles:

"Mu hea Franz, ja pead tagasi rahjutama, nua unustasin oma kirjutuskawale kaks kühja, mis tingimata peawad kella kaheteistkümine-ronaiqa teele minema; ruttu ja tule meile siis meksajalka järele!"

Tener rahjutas taqasi ja Marianne wõtsu-tas külli aega kommandandi kõrwal.

Ikkiijest pööras ta tenra poole, waadatas kalle wõttu ja ütles:

"Kas olete minu peale pahane?"

Tõijesti, kühiijest, peasegu kõraest toonist, millega Marianne jeda ütles, tundis Maurice, et ta otsus wale olnud ja et lest täitja otsuse-wõimetu oli.

"Jah, armuline proua," vastas ta wäga tõijest, "jah, ma panen Teile jeda wäga pa-haks."

"Ma tean, et halwasti halitan, wäga hal-wasti, aga — Teie kühi olete jellejuures süüdlane!"

"Mina!"

"Jah, Teie, Teie kühiipäimis! Mispärawst jättite mu maha? Kui Teid tõesti teenistus kühjus — mille juures ma aga piit kahklen — miks ei kirjutanud Teie mulle, miks ei annud Te mulle wähenakkil märki oma huwist ja ossa-wõttest? Armaskuleta elama mõistetus, kas wõite, et ma siis ka sõbrustest wõin loobuda? Aga minu seiskõõdras, jeda Te teate, ei wõi-

nud mul õiglast jõpra olla. Minult ühe niijuguse mehe jõprus, nagu Teie, oleks mind wabest wõinud mu riikilainud elus tõbbstida. Wähenalt lootsin ma seda, see oli minu unistus ja selle unistuse lõite Teie habastamata puruks. Teie põgenesite, lahkusite minust, tegite mulle seda walu, jah, haawajittegi mind! Ja selle pidin ma rahulikult kannatama! Teie usute küll, et ma sama tundeta olen kui kujuk me aias. Noh, hea küll, mu herra, ma mahtan enese eest kätte — Teie leiata, et ma wäga otseohene ja awalik olen — jah, ma mahtan Teile kätte ja ainult jellepärast kihlastin ma enda ja astun abiellu, kõige walu eest, mis mulle tegite, mahtan ma kätte ja tahan Teid kumastada ning haawata!”

„See on Teil korda lainud, armuline proua“, wastas kommandant. „Teie kurwastasite mind, kurwastate mind wäga. Mis aga puutub mu süüesse, etteheidetesse, mis mulle teete, siis tahan Teile wastata sama awalikult, nagu Teie mulle. Mina kartsin kihlast, et sõber olla nii ilusale prouale, kui Teie, liig kardetaw oleks olnud.“

„Beaw wiist jelle eest tänama, eks?“ ütles Marianne hobuse pea kohale kumardades. Ja natusele aja pärast jattas ta irooniliselt: „Noh, ja nüüd? Nüüd algab see uuesti ja Teie — lähete jälle?“

„Kuna Teie mehele lähete, siis pole see tawilik.“

„Ja kui ma ei lähe — noh, mis siis?“

Noorel mehel ei olnud aega jelle ijaaraliku, lohmetuskategema kiisimuse peale wastata, sest enne kui ta parajad sõnad leidis, ekkitas nende ühsolekut üks ratsanik, kes tuhatwelsja ajades lähemale tuli.

„Gerard!“ hüüdis noor proua ja jattas siis rahulikult: „See on üllatus. Da pidi alles õhtul sida jõubma. Kõhilemata tawitas ta õõsist rongi. Misjuguine armastusewäärilik kärsitus. Herra de Frimeuse, ma palun Teid, olge tema wastu lahke, õige lahke!“

Maurice kumardas.

Gerard de Combaleu oli juur, tore, tugewa kehahitusega noormees, kes aga näost juba õige loid wälja nägi. Da oli ilus, aga harielik ja ei wainud oma unise maatega mitte just waimukas wälja, aga tal oli teatud wiisil heatahtlik.

Rohkikes ja kulisõide taga oli ta kodus, teal peeti teda don Juaniks ja heaks jutuwesjaks; pealegi oli ta seltskondliste mõistete järele armees, kes wõidelda oskas ja kel nii mõnigi lahewõitlus selhataga oli.

Mawitija ajas hobuse kiremale käigule ja natjulas peigmehele wastu, andis talle kätt ja ütles: „Teretulemast, tädiipoeg!“ Siis ennast jadulas piisut pöördes, jattas ta Maurice

poole: „Herra de Frimeuse, minu tädiipoeg de Combaleu“, ja tädiipojale: „Gerard, herra kommandant de Frimeuse, minu mehe jõber!“

Õituse puhul kumardasid herrad jähedalt; sest kui ilmas inimest leibus, kes Mauricele kõige parema meelega oleks rakkapiitja annud, siis oli see Gerard, sest talte ei meeldinud see, et ta pruut ühe toreda ohwitseri seltsis rakkajõidul wiibis. Aga kuna ta ennast juba niijama hästi kui abiellus ustus olewat, siis ei pannud ta selle peale wäga suurt rõhku. Da fibras otjajine jelgus kõhe eimesse lahete sõnade juures, mis de Frimeuse, Marianne joomi täites, talle ütles. Nii rakkutastid nad kõik kolm losji poole tagasi ja wahetasid kõige paremas tujus kihkaid kõnetäane.

Losji ette jõudes, palus Marianne kommandantli emele. See wabandas ja lest ei lainud talle ka enam peale. Siis lahkus ta.

Kui ema temalt kodus lähemaid teateid palus, wastas ta ainult, et rakkajõit, millele lest proua teda palunud, hästi lainud ja liijas lõpuks juurde:

„Sa wõid üsna rahulikult magada, armas ematene. Ei ole midagi paha karta!“

8.

Marianne tahtis sel päewal üffinda olla; enne lõunat pani ta enda oma tuppä wuludaha ja pärast lõunat jalutas ta tundide kaupa awa puisteedel.

Mille peale ta mõtles?

Mis sindis noore lese jüdamess?

Kas paistis ta meelest nüüd abiellu tädiipojaga üllearune ja tülittaw olewat? Kas pidi ta oma kihluse kihkaks tegema?

Aga kuidas?

Kõik oli wormilikult tehtud; ijeqi pulmapäew oli juba kindlaks määratud. Kuidas jai ta ennast weel wabastada ilma standkaalita, ilma jeltskorda haawamata, kuna tal ju wahematti põhjust polnud kihlust lõpetada?

Noor proua pani enesele kõik need kiisimused ette ja kattus probleemid kuidagi lahendada. Aga wististi paistis lahendamine ta meelest kihg raske olewat, sest näis, nagu oleks ta sellest loobunud. Jah, ta oli järgmisel päewal oma peigmehe wastu ijeqi weel tähelepanelikum ja armastuswäärilissem. Nõkkis teda jõbrakult ta don Juanil kiisimuse ja juhtumiste päwast, ja siis, õhtul, jõögõlual, märgatas, et proua de Combaleu oma poraw hoolega maawas ja talle tigevalt otja wiahtis, kui see liig palju weini jõi, ütles ta:

„Aga armas tädi, ära piina Gerardi ja lasse teda järn kistatada. Mul on hea meel, kui tal hea kõht ja kindel pea on, sest naifelikke mehi ma ei jalli. Meie esiõjad jõid ta ja olid

ometi tublid mehed. Lugesin hiljuti Basjompierre „mälestusi“ — tema oli juur jooja ja jõi lõik Saksamaa juured joojad laua alla. Waat see oli jant! Ja Stuarti ajal jõid rüütlibid jama waprasti kui lõid. Sellepärast, armastadipoeg, kui sul lusti on juua, siis joo niipalju kui jüda kutsub, kuid purju ei tohi ja jääda — jeda ma ei haki!”

„Ah, mu armas täditütrefene“, ütles heasüdamlik Gerard liigutatult, „ja oled tõesti wäga, wäga armastuswääriline! Mina ei tarmita sinu tuba kurjasti, tõesti mitte, aga ma olen sinu headusest liigutatud. Ja mis puutub Basjompierre'isse, jah, see oli mees, nagu neid harwa leidub, isäna nagu sinagi ütles, tore — ja niilid joon ma jelle Maasi sügawa tänuga sinu terwitus!“

Gerard, kes jägedamini pahas kui heas jeltstommas liikus, ei olnud enesele ial täditütrefe juures tundnud õige mugawa olemat; Marianne iludusel ja kenadusel oli see armastuswääriline, mis kõik liigjõruse laugendab, ja sellepärast oli Gerard tema juuresolekul alati kohmetu ja ei teadnud, kuidas ennast tema wastu üles pidada.

„Seft“, ütles ta oma parematelle sõpradele, kui ta nende jeltstis weini jõi ja see ta teelepaelad awas, „jest tont teab, kuidas naistega tuleb ümber käia. Ta on ilus, see minu täditütar, mis? Aga ta on ka eht nufufe, et tont wõtaks —“

Ja paistis, nagu oleks Marianne oma peigmehe mõtted ära lugenud, jest kuidas oleks ta wõinud olla muudu nii armastuswääriline.

Jah, jündis imeasi: Marianne unustas oma jaheduse ja kõrkuse, oli täiks lappelikku kelmust, pistis kalle, awas jalutades, lilled juustesse, noppis kirssi ja andis kalle, leidis kuhat põhjust kalle oma ilusaid, lõhnawaid käsi näo õigdale pista.

Niijuguised lood wammestafid Gerardi; ta kaotas kõik oma kohmetuse, mis teda kõik aja täditütrefe wastas hõlwanud, piikamisi, aga ta südamesse tõusis uus kohmetus. Kuna ta wiisakas armastusest juggeda kogemata ei olnud, siis küsis ta eneselt, kui laugele ta minna tohiks ümberkäituda nalkatamisest — ta pidi wastu nalkatama, jeda ta tundis — ja kas ei oleks karta, et ta lubatud piirist wõiks üle astuda? Ja kuna ta ei teadnud, mis teha jia mis tegewata jätta, siis jäi ta weel kohmetumaks ja aramaks kui muudu.

Sõites lord õhtul wälja, ütles markiija, kes juba jelle üle imestas, et ta armastuswäärilikkus nii wilult wastu wõeti:

„Ütle mulle omegi, hea Gerard, on see siis tõesti tõsi, et sa olid üks — noh, kuidas pean ütlemä — mauvais sujet?“

„Ah, mu Jumal, täditütar, ma olin noor —“

„Noh, jeda olid ja weelgi, Jumalale tänu, aga ütse, jind on wist palju larmatud?“

„Arwatawasti.“

„Wõi“, jattas Marianne, „olen mina effinud, jest meie, kes jellest õiet midagi ei tea, meie, naised, kujutame jeda enesele big heära-likult ja fantasiilijest ette: kui meie tuuldes mauvais sujet deloatje, siis mõtleme jelle all midagi hirmsat, arusaamatut. Mina isiklikult kartsin jind, ja omegi ei ole ja tõstjes elus jugugi nii hirmuärataw.“

„Ah, ma olen wäga õnnelik, armas täditütar, et julle enesest olen juutnud riinda istutada parema arwamise.“

„Ei, ei, see pole suur põhjus õnnelikujets, jest kuigi ma rahul olen, et sa jellele tüübile ei wastä, jeda ma enesele elumehest olen ette kujutanud, olen teijest kiltjest omegi piitut pettunud. Sa tead, naised on nii uudishimulikud, eriti meie ringkonna naised. . . Meie ringkonna naistele on elumees, mauvais sujet, mingijugune saladuslik romaantikangelane, õige õudne — inimesele tuleb kannawast peale, kui jelle peale mõtleb, ja tema poolt oodatakse isäna isjuguuseid asju; temaga kardetakse kokku jaamast, nagu inimesesõhjaga muinasjutus, ja omegi tahetakse teda heameelega tundma õppida, et teda jaaks taljutada. See on umbes, mis enesetele sõna „mauvais sujet“ all ette kujutame.“

„Noh, Jumalale tänu, niilid olen enese pärast täielikult rahustatud, täditütar.“

„Ja muidugi, täiesti“, wastas Marianne ja rahutas tühanelja minema.

Kuna ta pruudile jannas tempos järgnes, andus Gerard kõige piinlikumatele mõtetele. Demal oli küll kaunis paks nahk, aga täditütrefe hästijõhtud pistetest oli ta omegi aru jaanud ja jõudis selgusele, et ta täiesti wale tee walinud jellega, et täditütrefe wastu ju tuude kampa wäga wiisakas oli, aga oma harilikku lahjusega tagasi hoidis.

Noorte elumeeste keskel walitseb kaunis üldijest arwamine, et aujad naised haljast poolehoidu tunnawad julgete, ettewõtlikkude meeste wastu. See eram wõi wõhem põhjendatud arwamine tuli kalle meelde. Demale oli see nagu walgusejelt: jah, Marianne oli pettunud ja wiisakas — see oli kõik jelle loo jektus! Muidugi, nii see oli. Ta oli kuulnud ta karutiikkidest, oli taht oodanud midagi erakorralist — oo, mitte narrust, aga eram eduwust — ihe sõnaga, midagi, mis teda aimata lasks midagi tema, Gerardi, kardehmujelt. Jah — see'p see oli!

„Olin päris loll“, ütles ta enesele, „et jeda warem ei märganud ja mõnda lollust ei tei-

nud. Müüd wihtab mind jee jumalik raine ja mul oli ometi nii raske, tema wastu tagasihoiblikkust üles näidata."

Need mõtted kihelesid tal veel lõunajõggi ajal peas, ja et pead selgihada, karmitas Gerard tublisti tädititre luba ja jõi rohkesti weini. Ta muutus ilka jutuharaks ja jäme lustilikkus, mis ta olemise põhjoneks oli ning tihhi restoraanide afraaride oli pöruanud, esines ilka wahjumini.

Marianne ajas küll investuje pärast filmad juureks, aga loypakas nabi, mida ta kõik wististi esimest korda kuulis, ei paistnud teda mitte haawatavat, küll aga näis jee teda lõbusatavat. Proua de Combaleu oli täis hirmu, aga nähes detitre rahulikust, jäi temag. rahulikust.

Pärast lõunajõggi mindi ilusasse tuppa ja õnnelik Gerard sai oma ilusa tädititre käest esiti sigari, siis tulle, siis kohwi ja lõpuks likööri. Aga kuna Marianne teda niiviisi teenis, kummardas Gerard alla kuni Marianne juusteni, et teda tänada, waatas talle ägatsewail filmil otse ja sosistas talle oma weinis palawaksõdetud häällega kõrwa wiisakuse, mille üle Marianne pidi waerutama ja punastama.

Mõne minuti pärast, kui proua de Combaleu nägi, et mõlemad isikutehga rahul olid, arwas ta wiisakaks pruntpaari üksi jätta ja läks aeda wärsket õhku hingama.

Waewalt jäi Gerard tädititrega üksi, kui ta endia tema kõrwale sohwaile sukutas. Ühwa tema ligidale wajuades waihtis ta Mariannele niisketil filmil, aga tummalt ja igatsewalt otse. Ta pöjeb põlesid ja ta hingamine oli kuuldaw; ta ei wääkinud, aga waputas mitu korda pead, taegu keegi, kes tõnu ei teia tunnete külluses. Kuna ta aga arwas, et märkide wawal poremni oskab kõnelda, kohmas ta Marianne kätest kinni ja jurus oma põlewad huuled nendele.

"Mül näib, tädi-poeg," ütles Marianne, ja tõmbas oma käed ta käest kahakesi ära, "et ta täna õhtul õige lustilik ja elaw oled. Sa piitubad ennast wist küll jellepärast, et ma sulle etteheite tegin, sina ei ole „mauvais sujet“." Mis?"

"Tädititar, weel ilal pole mul olnud kusri enam selleks waada kui praegu — sel filmapilgul. Kas oleksid siis pahane? Waata, kui ja mind ometi piisut julgustaksid!"

Uuesti wõttis ta lese kätest kinni.

"Oh ma looban, et ja minu küllalt oled aru saanud," ütles noor proua, kes näis olemat wäga kohmetu — ja heda tdesti olgi, „ma looban, ja mõistid, et ma naljatasin."

"Mis, kallid tädititar, mu ilus, waimukas Marianne, minul, kui sinu peigmehele, oleks

ford ometi õigus wähest juudkust juruda ju kuusale otsestijele?"

Marianne wiimitas. Siis lähendas ta aralt oma pea temale ja paktus talle oma ilusjat, walget otsestist.

Õnnetusel's tegi jee esimene hea tagajärg Gerardi julgets; ta tahtis jeda kasutada ja ta huuled otisid mõnesuguse ägedusega mingisugust teist wähemplatoonilist juudkust.

Pool pahaselt, pool naerdes lihtas lest ja tagasi ja hiiubis midagi, mis kõlas:

"Küllalt, jöber, küllalt! Ole mõistlik! Tdesti, ma saan pahaseks!"

Ja müüd tuli Gerardi wäga ebasoodjal ajal meelde mingisugune sõna, et nähed julgeid armastawat, wõi õigemini, kalle ei tulnud üldje midagi meelde, waid ta kuulis ainult weini, kire ja oma meelte sõna — peaeagu jämeda ägedusega kahmas ta noore proua ümber kinni.

Marianne kargas üles ja ta juust tuli wihahtuile. Seeford ei olnud jee mäng; ta oli tdesti wihaane. Seda ei olnud weel keegi julenud; jah, tal ei olnud aimugi, et niisugune asi wõimalik oleks.

Aga Gerard hoidis ta ümber kinni, wiis ta diiwani juurde tagasi, jurus ta oma rinnale ja ehmatas teda oma waenuliku näoilmega.

"Murjatu!" kirjendas noor proua meelestult. Ta wõitles kõigest jõust, et ennast ta kaitsetsest päästa.

Wiimaks läks jee korda. Ta tormas kamina juurde, kus kellamupp seisis, ja jurus kaks korda ägedasti jellele.

Peaeagu ihel ajal jellega awanes uks ja proua de Combaleu astus tuppa, tema kannul kaks teenrit.

Proua de Combaleu nägi kohkudes oma tädititart kamina juures seisest, frijuur lahti, nagu teekim, ja toa nurgas oma poega, sumu-kahwatult, tummalt, häähumult.

"Ma soomin siaruga wääkida, tädi," ütles noor proua ja teenrid lahkusid.

"Tädi," ütles Marianne ärewalt, „sinu poeg kätis minuga ümber nagu lodewate elu-kommetega naiserahwaga; ilal ei wõi minu meheks jaada mees, kes niisugune on, ei ilalgi! Mitte jõwagi, tädi, ma wannun sulle, jee on asjaja. . . Sina teed ettenaalmistustjed, ma annan sulle aega, aga ja mõistad, et kawem ihes elamine müüd wõimata on. Mina sõidan kahels päewaks Wençoni oma jugulaste juurde!"

Kõneldes seadis ta oma juuksed korda ja läks siis ühest uhesti wälja.

Proua de Combaleu kuulas poja üle ja kui ta kõik oli teada saanud, ei olnud tal raske mõistatada, et poeg armult kawakasti teatud

lõhku oli läinud ja et Marianne jeda oli soovinud. Gerard pidi pihut kaugele minema, et Mariannele põhjust oli lahti jaada peigmehest, jeda ta enam ei tahtnud.

Mitte enam ei tahtnud, ja mispärast?

See oli Marianne tädiile kohe selge. See lahkunel seisis ühenduses kommandant de Frimeuse tagajärelkuga, sest algusest saadik oli selge, et Marianne tema vastu huiwi tundis. Kuu midagi ta wiha, ta tusta wõis suurendada, siis oli see mõte, et ta wihatud kaaswõitleja, wana krahwinna, wõis röömu tunda ja laju jaada tema kaotusest.

Stremusest hoolimata hoidus ta pojale midagi awaldamast oma armastusest ja teerdukidest, sest ta nägi selgesti, et kõige pisemagi sõna siin wõis kõige raskesti tagajärjed kaasa tuua. Tema poeg, kõige kõrgemal kraadil äratatud, wõis oma pilmedes wihas wastase kõwale karata. Nii siis ei jäänud talle teist nõu, kui waikides oma mõimetut wiha alla kurgistada. Kõige suurema kiruga valmistas ta reisis ehte, nii et lofsist juba järgmisel päewal wõis lahkuda.

9.

Möödunud oli umbes kahelja päewa jellest, kui kommandant de Frimeuse oma ilusa naabrinnaaga oli teatud juttu westnud. Kõik see aja oli aga ta noore proua sõnade üle järele mõtelnud ja neid mõistatada püüdnud; ta imestas, et proua de Lapave midagi enesest ei teatanud ja oli ilseenesega, temaga ja terve maailmaga riius.

Korraga kajajid kummalised kuulujutud: matkija ja ta peigmehe wahel olnud ägedad kokkupõrked; üsloomud pörganud nii kõwasti wastamisi, et nende abiellu astumildest enam ei wõivat juttugi olla. Ühildalt: Marianne lõpetanud kihluse ja tõisugu ühenduse.

Sündmused olid nii ruttu esinenud, et sellest alles kuuldi, kui proua de Combaleu oma pojaga lofsist lahkunud ja Marianne pärast jeda jälle lofsit tagasi oli tulnud.

Need teated tegid krahwinna de Frimeuse röömu päwast otse joobuks, sest nad wabasõjad ta kõigest rahutusest ja hirmust, mis teda piinanud, ja äratasid temas uue lootuse.

Ta poja tunded olid wastupidist laadi, ehk küll temagi nagu rahuldustunnet tundis.

„Ma kahlen,“ ütles ta emale, „et Marianne kõigest abielumõtetest nüüd tulewikugi jaoks loobub. Kuid see ei sinni nii pea ja on loota, et ta parema waliku teeb. Oli tõesti piinlik mõelda, et see õrnatundeline maine oma elu selle jämeda mehe seltsis peab mööda saatma. See oli, nagu oleks mind urupainaja rõhunud.“

Maurice oli kindel, et Marianne tema

poolt, päwast naste otse nii kiiret tegemist, mingisugust poolsooidwat meeleabaldust ootab, ja jellepärast otjustas ta wiibimata tema juurde minna.

Ta wiidi tuppa, mis ileni kollase siidiga wooderdatud. Marianne istus laua ees ja kirjutas.

Tulijat nähes tõusis ta üles ja ütles lihtsalt:

„Ma, see on ilus, et minust ette jõwate; tahtsin Teile parajasti kirjutada!“

Miipea kui teener, kes kommandandi tuppa saatnud, oli lahkunud, püüdnud ta kergesti Maurice kätawat, pööras oma ilusa näo tema poole ja küsis:

„Noh, kas olete rahul?“

„Wäga rahul ja wäga õnnelik,“ ütles Maurice naeratades, „ja, kui mul jellest ka pihut on, wäga tänulik!“

„Mitte ainult pihut, waid täielikult,“ wastas noor leff joojalt ja palus teda istet wõtta. Silmapilgu waikides, jätkas ta:

„Herra de Frimeuse, ma soowin, et Teie mind täielikult tunneksite. Nagu kõik naised, wõin ma enmast teisiti näidata, wõin isegi kare olla — mu tädi poeg sai jeda tunda, kuid harilikult olen ma objektsione ja waleta. Seda Teie teate ja peate sellest kohe proowi saama. Nii siis kuulge mind:

Ma armastasin oma meest, mitte tolle õrnusega, mis minus wastest peitub, aga ma armastasin teda objektsionelt, armastasin teda ellades, armastasin teda hurnult, kuni — kuni tolle päewani, mil Teie mulle ta pallwe, õigemini ta laju teada andsite. Tõesti, herra de Frimeuse, ma usun, ma oleksin walmis olnud kalle wabatahtlikult igawesti truuks jääma. Saate aru, wabatahtlikult, sest niisugusel wabandlikul ja ohwrimeelisel on ainult siis wäärtus, kui ohwr heameelega, röömuga, wabatahtlikult toodakse. Et minu mees jeda hminult nõudis, et ta mu südametunnistust loormas, mind eluag piinab, jeda, mu herra, et anna ma kalle eluimaski andeks — ei!

Kuid ma kuulen sõna, alistun ta tahtele, aga ainult Teie pärast, sest et me, pärast jeda kui Teid kawa walesti mõistsin, olen õppinud austama ja mulle see mõte wastik tundub, et Teie mind mõisite pöwata. . . . See on tõde, jula tõde, ja nüüd otjustage, kuidas tahate, ja mina teian ifka, et Teil õigus on.“

Marianne jäi wait ja laks pilwarat weeresid tal pikkamisi üle põskede alla.

„Armuline proua,“ wastas Maurice, oma jügawat meeleõigutust waewalt warjates, „jüda, nagu Teie jüda, peab kirjliste armastuse kõigist nõrkustest ja liialdustest aru saama ja andeks andma. Sellepärast andke andeks ta

Robertile, kes teid üliuuga armastas . . .
Ja mis puutub minusse . . ."

Maurice süda oli liigutatud; ta ei jaksanud edasi rääkida. Alles väikse peatuise järele jätkas ta uuesti:

"Mis puutub minusse, siis on peale selle, mis mulle ütleliste, enesestki mõista, et ma enda nüüdsest peale ainult Teile pühendan. Ma tahan kõigest südamest saada Teile sõbraks ja toeks, kelleks Teile mu olete valinud."

"Tänan," ütles leif ja andis talle käti.

Ja kuna ta mehe käest kiini võttis, omandas ta selle terve, truu, õiglase mehe.

Seeft silmapilguist jaadik oli Maurice tõesti täiesti tema oma; Marianne küllkestas teda tuhhandete peente, nägemata sõdemetega ja neist sõdemetest laid katkemata köied. Maurice oli päästumatult tema süllge seotud. Nüüd kõitis neid kõige palavam sõprus, mis pea armastuseni piirdus, armastuseni, mis kuritegevuse vaja lähebada ulatas.

Nüüd oli Maurice tõesti oluforda küllkestatud, mille võlvuust ja hädaohhtlikkust ta ette aimanud ja mille eest ta kõgenenud, ja kogemus ei petnud ta aimuust; ta tundis võlvuust ja tundis hädaohhtugi ära. Ta sai aru paremini kui ial enne, kui raste oli teda seisuforda koondada naanidesse, mida mõistus ja au ette kirjutatud, sest noor leif ei olnud mitte äkki ilus, ta oli ka palju sellest võlvuusest, mis neid naisi ehitis, teda ajalooft kui tähtsaid üstuid tunneme. Ta oli Helene, Circe, õnnestatu ja hukutatu ühtlasi, mõimaba oli ta sõber olla, ilma teda hümüstamata omaks.

Selvaldise, et olemas olla madujid, kelle piif ohvri peale nii nõidumalt mõjuvat, et selle tahtejõud halvab, et ta kadunud on ja teda taab, aga ometi valusmaguast lusti tunneb.

Misjughes seisuforras mõitis Maurice lese juuresõuletul. Ta oli lese võlvuuse tahteta ori, unustas kõik oma ümber, elas kui unenäos. Aga niipea kui ta laugel wribis, kui ta enam lese joomastatavat õhtu sisse ei hinganud, kui ta enam ta häale võlvuust ei kuinud, oli nõidus kadunud. Ta arvatas ja nägi ennaft tunistiku äärel.

Ruhu ta läks? Misjughes tagajärjed, onisjughene lõpp mõis sel kõigile olla? Kas ei olnud nende libe läbikäimine juba kõigile teada, kompromiteeritu jellele, kelle nime puhtus talle pidi pühajam olema kui ta oma nime puhtus? Mis pidi tulewikus jündima? Kui puhtkaeg lõppes, kas läks ta ja mõis minna? Kas Marianne teda lastis? Kas ei olnud tema siis jama nõrk kui Robert ja lahkus teenistusest? Ja sellejama naise pärast! Ja ilma jama wabandawia põhjusteta! Robert astus wõhemalt abiellu, ja tema! Kui ta pagunid ära võttis, mõõga maha pani — naise pä-

rast, kes ial ta naiseks ei mõinud saada, kes talle ial enam ei mõinud olla kui sõbranna, kas ei olnud see siis lollus, teotus?! Aga kui Marianne seda ihlas, kas mõis, kas wõhtis ta temale ei ütelda? Kas ei olnud ta täielikult temale andunud ja, ah, kas ei armastanud ta siis teda?

Ühel õhtul lahkus ta hilja loostist ja läks jala koju. Veel, nagu abati, kui võlvumus laugel, piinajid teda ta rahutus ja hirm uue jõuga. Ta tee läks preestri majast mööda ja ta nägi, et tafen veel walge oli. Wana preester tegi nähtawasti alles tööd. See walguskuma, mis läbi puude tema juurde tungis, näis tema meelest olewat jumalik walguis. Seal, mis waihtetes ruumides elas rahw ja ta kadestas rauka, kes seal rahulikult oma wanu päewi mööda kaatis. Ta jäi seisma, ja äkki, rubtu objustades, astus ta maja ette ja kõlitas.

Preester Desmorteux uuris lambi abil parajasti wanu rahajid, mis ta päewal ostnud, kui talle kommandandi tulekut teatati, ta tõusis tohe üles ja võttis küllalise jüdamliku heatahtlikkusega, aga ka waihtse rahutusjega wastu.

"Wabandage mind, herra preester," ütles Maurice, "et julgen Teile veel nii hiljel tunnil esitada. Aga ma tunnen enda olewat nii piinatud ja õnnetu, et Teilt veel lord soowiksin head nõu küsida."

Waimulik kumrardias tergesti.

"Ma wõiksin ju küll nõu küsida emalt, kes tark ja hea on, aga sel juhutumisel, kardan ma, ei ole ta küllalt erapooletu. Sellepärast tulin Teile juurde, herra preester, oma elu kõige raskemas seisuforras. Ma tulin Teile kui õiglase ja auja mehe juurde, sõbra juurde, kui seda lubate, preestri juurde, kel tõrge ja piisad mõtted. Ma tulin ja palun Teilt nõu, sest minu terve moraalne elu on hukkumise hädaohus."

"Määkige, mu poeg."

"Teie teate, herra preester, minu juu läbi, et minu kadunud sõber mulle surres illesandeks andis tema abitaajale, markijha de Depave'le teatada tema wõimast tahtmist, ja jamputi teate, milles see tahtmine seisis: et leif itab enam ei wõhi abiellu astuda. Nüüd aga tunnete ka sõprust, mis mind selle naisejega heob, teate, et seisuford wõimatu ja halb on.

Noh, teema nimel, mis wõim ma teha, mis tohin ma teha, et wõiksin õiglaseks ja aujaks meheks jääda?"

"Mu laps," ütles preester, "seda tean ma kõik, ja see piinab mindki, sest tõesti, küsimus, mis mulle esiwate, on laherdamatu, ükskõik, kuidas seda ta läänwata ja wäänata . . . Mina ei jümbista Teid, sest teie mõlemad olete jühtud. (Järgneb.)

Fleurette.

Inglise kirjanik Hugh Conway.

Esimene peatükk.

Olin viibinud mitu aastat ajumail, kus olin arstlikult ravinud niihästi kullataewa-
jaid kui ka teisi kultuurist väherüldatud poisje.
siid imbruse nudus ja waba takistamata elu
kaotajid aegamisi oma huwi; hakkasin igat-
sena korraldatud elu ja kindla ameti järgi oma
eiulutes, ja kuna mul weidi raha oli, mille
loftu olin pannud osalt kokuhoidmise, osalt
aga õnneliku maaspelulatsiooni teel, — lätsin
ma tagasi Inglismaale, et kujagil praxist
leida.

Minukene inimene, selle ma üles otsisin, oli
muidugi John, mu wend — mu ainute wend —
ja, muu seas olgu öeldud, ta ainute sibe, m. s.
mind ühendas Inglismaaga. Olime kaks
waestlast, kuid tublid, hakkajad poisid, kes olid
igati wõimjad elus edasi jaama. Õnnelikul
kombel oli meie isa ikkagi nii kaua elanud, kus
wanem poeg ta praxise maal üle wõis wõtta,
ja nii siis oli juhtunud, et John ikka weel elas
jamas punases telliskiwimajas, mis asus wä-
steje Dalebury linna peatänawal, ja et nime-
plaat, mis oli ju isa ajal uft ilustanud — wõis
oma kohusi kanda ka poja päewil.

Wana John — nii nimetati teda sõprade
jeltis — polnud wahpeal pea jugugi muutu-
nud. Wõib olla, oli ta nägu weidi tõsisem,
kuid jeda nägu walgustas endijelt aujameelne
silmapaar ja seesama heasüdamlik naeratus,
mis oli talle wanasti wõimaldanud iga in-
mese rutulise poolehoin, niihästi meeste-
kui ka waisterahwaste juures. Kui meie nüüd üts-
teise kätt surusime ja wastastikku silma waata-
sime, tundsimeme meie, et aastad, mille kes-
tes olime walminud meesteks — olid meis ainult
jüwendanud poisikeste armastust üksteise
wastu.

Minusugusele rändajale meelbis jäärane
„teretulemast“ kodumaal üliwäga. Mul oli
heameel, et wõisin poole õõni Johniga wana-
toas koos istuda ja wasta kõigest sellest, mis
oli juhtunud ning olime üle elanud. Eriti
mul oli palju pärida, sest Daleburg on wäike
linn, ja ma tundsin pea kõiki elanikke isiklikult.
Ka ei olnud ma küllalt kaua ära olnud, et
wanu sõpru unustada. Sel põhjusel seletas
mulle John iga ütsiku tuttawa jaatuselt palju
üffitasju.

Tükk aega hiljem küsisin: „Kes siis elab
praegu seal nurgamajas, kus warem Tanne-
rid elasid?“

„Keegi daam oma tütreaga. Nende nimi
on Dorvaug.“

„Nime järgi prantslased?“

„Ei, ma ei usu jeda mitte. Daami ladu-
nud mees — daam on nimelt lest — oli, nagu
ma kuulnud olen, prantslane. Mrs. Dorvaug
on aga inglane.“

„Daamid on alles hiljuti siia sõitnud ja
tähendawad wist Dalebury jaoks suurtoõitu.
On nad ka meeldiwad inimesed?“

„Ma ei tea — j. o., tunnen ainult tüdart,
ja see on wäga ilus“, wastas John lühidase
ohkega.

See toon torfas mulle kõrwa. Kas ei seis-
nud ma mitte huwibana ülesleiduse lämel?

„Soo, ta on wäga ilus“, laususin. „Ja
kuidas on ta eesnimi?“

„Fleurette — Fleurette“, wastas John,
nähtawasti rõõmu tundes jelle ilusa prantsus-
keelse nime fordamisest. Tundus, nagu olet-
salle see nimi wähemalt jama armas, kui wana
weini maitse.

Eiis kõnelejime teistest asjadest, mil pol-
nud wähemaltki ühist ilusa neiu ja tema muusi-
kaalse nimega. Jutustasin oma juhtumustest
ajumail, rasketest haawadest ja kurbadest hai-
gustest, mille wastu ma wõidelnud, ja peagi
jipleksime oma elukutje raamidest; jelle wastu
aga pole minu armjal lugejal wist mingisugust
huwi.

Kogu järgmise päewa kasutasin wanade tut-
tawate ülesõffimiseks. Olin ju weidi raha ko-
gunud — kahjuks, mitte palju, kuid kuulbused
olid lahkest arwu suurendanud, ja nii siis rõõ-
mustati igalpool, kuhu tulim. Ma ei üle jeda
jugugi piltawalt, waid üksna tõsijelt — sest ei
ole jugugi hea kellegi waeje sõbra pärast, kes
kodumaale tagasi jõudnud — otsekohe raha-
kotti ohwerdama habata, ja teiseks, igale in-
mesele on armkam näha tagastituliijat, kes toob
wara kaasa, kui et inimene tagasi tuleb alasti.
Nii siis wõeti mind igalpool wastu hõiskega
ja imestati, et mõnikord inimene teist jüudis-
tab kiites unustamises.

Kujagil majas wiibis jamaal ajal weel teine
külaline. Mind tutvustati mijs Dorvaug'le.
Selle nime puhul tuli mulle meelde mu wenna
keskine ohkamine ja ma waatasin daamile
kauem — kui sünnis — otja.

Oma pilk kinnitas mulle igatahes, et mijs
Dorvaug oli wäga ilus, ja kui ma jeda siin
awalikult ja kartuseta üles tunnistan, siis ai-
nult põhjusel, et on olemas ilmas weel teine

isik, kes teda veel enam imestab, kui mina, kes on veelgi truim sulane, kui mina; ühtlasi annan ka järgi, et ma kaunis enapoolik tunnistaja olen, mis põhjusel minu tõendusist tõsiselt ei maksa vastu võtta.

Sel päeval oli Fleurette umbes 20-aastane neiu, kestmise juuruse ja kergelt-ümarate wormidega. Ta oli brünett, filmad olid tal tumepruunid, mida varjastid pikad tumedad ripsmed. Mustajuukeline ja mustakulmuline! Kuid kui ilusad need juuksed ja kulmud olid! — Mina, juu, lõug — kõik oli eestjuulitult ilus — küllalt, seejuures oli ta lõbus, kerge olemusele, ja, nagu mulle esimesel momendil näis — jugugi mitte kõlblik ühe oma elukutsesoleva arsti naiseks, nagu jeda oli minu wend John Penn.

Kuid kas see noor neiu siis tõepoolest nii lõbus oligi, nagu ta mulle näis? Sisse astudes oli ta mu sõpru termitanud lõbusa naeruga; wärsked sõnu oli ta saatnud elawate liigutustega, nagu see prantslastele omane. Ja mõned minutid oli ta ülesastumine olnud täis elu ja päiksepaisket. Kui ta minu nime teada oli saanud, ärtas temas minu vastu huwi ja ta hakkas minuga, täis elawat meeldivust, kuid tõsiselt ja kindlalt, — juttu westma. Meie kõneluse kestel selgus mulle mõnest üksikasjast, et ta elu jugugi mitte koos ei seisnud walgusest ja rõõmst. Wahetewahel läksid ta tumedad filmad tõsiseks ning huulte ümber tõmbus järelemõtlik joon. Esimene mulje, mille oliin saanud — lahtus peagi ja tegi ruumi mõttele, et sel neil on oma mured. Üleskõnne eelarwamise tegin heaks järgmise mõtte avaldatud lausega: „Olen eesinud; see noor neiu on wäga mõistlik ja tark; ta ilus pea on wist täis oma arwamise ja iseiseiswat taht.“ Aga ükskõik, kas tõine wõi lõbus, tark wõi rumal, Fleurette Dorvaux oli imeilus tütarlaps ja oli arwatawasti nii mõnegi Dalebury mehesõudame jalajamaks soowiks.

Kui John oma wimase patfiendi rawitsujelt koju oli jõudnud ja meie pudelit weini tihjendamine, tähendasin ükskõikiselt: „Täna sain teie ilusa mis Dorvaux'ga tuttamaks.“

John jahmata, kui neiu nime kuulis, ei lausunud aga sõnagi; otjustasin lähemaid teateid nõutada.

Ülesanne polnud raske. Mu wana John polnud veel miski minu eest warjata juutnud — kuidas oleks ta siis selle saladuse oma hinge taga pidanud? Nii siis teadsin peagi kogu ta armuloo.

Fleurette oli ühes oma emaga ligemale aasta eest Dalebury'sse tulnud, ja John'i silda, mis tänini iga naise vastu kõma oli olnud — oli julanud. Noor neiu oli hoopis teiste kalduwustega, kui teised neiu. Noore neiu ilus

wälimus, meeldivus ja ta natuke wõõrapärase ijeloom olid wõitnud Johni wastupaneku; ja niipea kui ma ostasin järeldada, oli see sündmus Johni wapustanud, nagu mõnda kahelümneaastast noortmeest. Wõib olla, oli ta tugew, armastujele jeni vastu pannud loomus jelle palawiku põhjuseks, — aga, kui raske ka see haigus oli, ei olnud ju ta arstimine tülikas. Johnil oli mugaw kodu, hea sisetulek — mis ei pidanud temagi Fleurette'i armastust wõitma! Algul läks kõik hästi ja Johni soowi kohaselt. Noorele neiole meeldis ta jeltskond wäga; ja kuigi neiu oma vastuarmastust ei amaldanud, näisid teda Johni meelitud röömustawat. Siiski — kui John lõpuks Fleurette'i kätt palus, ei olnud Fleurette abieluga nõus, waid wastas sõbralikult ja filmanähtawalt kurwalt, kuid kindla ja otjustawa „ei'ga“.

Nüüd pean ma siinkohal juure liijama, et ma oma wenna neli aastat noorem olen ja jeepära — nagu see wendade wahel jageli komboks — teda juhushikult wanaks ja liig tõsiseks nimetan; enesestki mõistetawalt tegin jeda nalja pärast, jett John oli mees, kelle armastuse peale iga tütarlaps uhte wõis olla. Ta ei olnud mõni kangelane, geenius wõi miski jarnast — kuid meie elu liigub ju kogu päew harilikude inimeste seas, ja geeniust ning kangelasi tunneme meie umbes sama palju, nagu meie kuningaid ja keisridki tunneme, j. o. ainult nime järgi. Ta oli tubli ja usin maarst, wäga hea prafsiiega, ja mis puutub ta wälimuse, siis ei wõi ma tagasihoidlikkuse põhjusel jellest kõnelda, jett inimesed ütlevad: meie olla wäga jarnased, kuid ma wõin wähemalt ütelda: ta oli tugew, suur mees ja ta näost paistis jõu ja ülesolemise ilme; ja jeda nõuawad naisterahwad meeste läest, jeda nad armastawad. Ta oli meidi üle 30 aasta wana, meie perekonnast peeti imbruskonnas lugu jne. Mis pidi siis Fleurette Dorvaux'l ta vastu olema? Ta oli küll ise wäga ilus tüdruk, kuid meie elame nii ainelisel ajajärgul, et isegi ilusad naised tihstilugu niifuguse mehe armastust — nagu John — ei juuda wõtta.

Kuigi mulle John jelle loo jutustas poolükskõikiselt, poolroonikiselt, mis aga jugugi ta ilmega ei jobinud — kuulsin ma ta toonist, et ta ise wäga õnnetu oli, ja et ta armastus Fleurette'i vastu oli jahtumata. Pärast loo lõppu haarasin ta käe pikku, jurusin ja laususin iseteadmalt ja kindlalt: „Noh, töõ on kõige parem wastumürk, ja jeda on jul — wana-poiss — tublisti. Nja jookkul unustad kerge jelle loo —“

„Waata, jellesse ma ei uju“, wastas John. „Mul on tunne, nagu oleksin inimene, kes on elanud kogu eluaeg pilkasuses, kellele siis pais-

tis päite tund aega, ja kes siis uuesti hämarusse on wajanud. Säärane inimene ei unusta ialgi päiksevalgust, samuti ei juuda minagi Fleurette'i unustada."

"Ta näib tõepoolest juurepärane neiu olewat" wastasfin pikkamisi.

"Ta on täiuslik olemus", kostis John. "Sa oled teda jeni wähe tundma õppinud. Dots ainult, kuni ja tutwumised ta tundeilma sügawuse ja hinge peenjustega, mida warjab imeilus foor, ja ja hakkad weelgi enam aru saama, miks ma teda armastan ja armastama pean."

"On ta jüda kellegi teise pärast?"

"Ei. Ta armastab ainult mind!"

"Kuid siis ei saa ma asjast aru!" hüüdsin imestades.

"Tol õhtul", jatkas wend, "tol õhtul, kui ta mulle külma otjustawusega ütles, et ta mulle naisteks ei wõi tulla, ja ma teda farmide sõnadedega haawasin — paistis ta armastus minu wastu ta piirajadest. Ja kui ma ta lõpuks finni wõtsin ja teda ainult ford juudlesin, siis tundsin, kuidas ta huuled mu huuli otstsid. Siis rabeles ta lahsti ning läks minema, ja ma tean kindlasti, et Fleurette Dorvaux ei jalliks ühegi mehe juudlust, keda ta ei armasta. Järgmisel päewal kirjutas ta mulle paar rida, ütles, jee ei wõi jündida, palus mind aga, mitte põhjusti otstida. Sellest ajast jaadid hoiab ta minust eemale, ja kõik on lõppenud. Ja nüüd — ma palun — ärgem räätigem sellest pikemalt."

Milline imelik lugu. Siin oli tegu mõistatusfega; jeda tahtsin lähendada! John ei leidnud wastuarmastust naise juures, kes teda armastas.

Kuid mina olin õnnelik — kuuldes, et John jüiski wastuarmastust uskus, sest oleksin tõesti õnnetu olnud, kui oleksin pidanud kuulda saama, kuidas Fleurette ühe mehesüdamega mängis.

Kuigi ma algul Fleurette'i Johnile jündjaks naisteks ei olnud pidanud, olin ma hiljem sellest mõttest loobunud. Uskusin nüüd kindlasti, et ta tooks wanasse majasse uut elu ja rõõmu, teadsin, et John oleks oma noore naisejega wäga õnnelik; nägin waimus, kuidas noor ilus naine Johni lahkest terwitab, kui ta õhtul pärast raskest tööd koju tuleb. Wõtsin nõuks, Fleurette'i lähemalt tundma õppida, ja kui ma ta tõesti hea ja tubli leidsin olewat, nagu John jeda arwas — tahtsin ma kirjimuse lõpulist lähendada ja neid ühendada.

Mul polnud mingit kahulft, et ma jeda ei juudaks forda jaata. Olin alati hea perefonnadiplomaat olnud. Durhanis o'in ma John Maine'i nii kaugele saanud, et ta oma armastawa, kuid mahajäetud naise juure tagasi läks ning heal tahtmisel uut elu alustas. Olin kaks head sõpra ja seltsimeest, kes millegi pärast külli

jattunud ja nüüd rewolworiid taskus üksteije wastu wiha kandfid — ära lepitanud ja ühijes äris uuele tegewusele õhutanud. Jufat Polly Smithi olin hoiatanud, et ta mitte wõrutaela Dick Yong'iga läbi ei läheks, kel juba mitu naist finjeal ilmas istumas. Ühe sõnaga, mul oli selles juhtes palju õnne olnud, nii et minu arust õige ferge oli jedagi asja fõrraldada, liiategi, et finn tegu oli oma lihase wenna armastusejega.

Dalebury on wäga wäike linn; pahatahtlikud waenlased nimetawad teda fõguni külaks; kuna aga finn oma linnapea ja linnawolinikud olemas on, wõib ta farnase laimu peale ülewalt alla waadata. Ja sama lahkiminewad kui inimesed, wõiwad ka waated olla, kas on parem elada wäikeses wõi aga juures linnas, — üks eelistus on aga wäiksel linnal, nagu Dalebury'l — kindlasti, nimelt eelistus, et igailis fõdanikkudest on informeeritud iga üksitu ja kõigi asjadest ja wahefordadest. Kõige wähematki küünalt ei jaaks finn waka alla asetada, ja kui kellelgi mingi saladus on, ärgu ta siis Jumala pärast Dalebury's oma telki üles löögu.

Sääraste üldijje naabrilikkude wahefordade tundmijje põhjustel polnud siis ka ime, kui juba esimene iit, keda külitasin — mulle Dorvaux'de fõhta kõit teadis ütelda, mis Dalebury's iganes teadupärast oli. Mrs. Dorvaux oli lestinaine, mitte rikas, kuid, nagu arwati, kaunis jõukas. Ta oli wäga haiglane, läks harwa kuhugile wõi ei käinud üldje wäljas, ei armastanud seltskondlikft elu, ei wõtnud jedagi wastu ja ei tunnud jedagi. Wähesed inimesed, kes temaga kuidagi fõkku olid puutunud, kirjeldasid teda kui rahulikku, tagasihoidlikku naisterawast, kelle hea kaswatus kõhe filma torkas. Kuft ta oli tulnud, ei teadnud keegi — arwati aga: Prantsusmaalt. Kuid jee oletus ei olnud ju kindel, ning fõgu Dalebury waewas jeepäraft oma pead. Teenimijeks oli mõlemal daamil fõkku ainult keegi wanainimene, kes nende juures juba pikemat aega teenistuses oli olnud. Fleurette oli peagi rea sõpru leidnud — waenlasti ei olnud tal ühtegi, wõi aga wähejed. Ta käis samuti harwa wäljas ja pühendas fõgu oma aja emale; kuid igalpool — kuhu ta iganes tuli — wõeti teda lahkest wastu. Fõfufiwõttes — polnud Dalebury'l miskit nende fõhta wõi wastu ütelda, asjaolu, mis arwatawasti nende kajuks kõneles.

Pärast nende teadete saamist katjusin — oma lähedat naabrufst ära fõjutades — iga wähematki wõimalust tarwitada, et Fleurette'iga fõkku puutuda ja temaga fõos jõlutada, paar sõna wahetada. Kas ta aimas, et John minu oma saladuse oli pühendanud — ei osta ma mitte arwata, aga ta tuli mu lähemijje

fatsetele alati poole tee peale lahtelt vastu ja — kas see pole imelik? — mida enam ma temaga kokku puutusin ja mida paremini ma teda tundma õppisin, seda enam imestasin ma, et ma teda warem rõõmsaks ja lustilikuks olin pidanud. Kuidas ta ka teistele võis näida, minu arvates oli ta kurvameelne, mis isegi juhuti, nagu ma enesele vähemalt ette kujutasin — ulatas ahastusteni. Kui arvesse võtsin, et tema näpunäite peale langes ta ette põlviti üks parematest Inglismaa meestest — võisin jüdamas fogni wihastada.

Baar korda kohasime ihijel jalutuskäigul ka wana John'i. Fleurette terwitab tumma kummardusega.

„Muidugi tunnete Teie ju minu wenda?“ lausujin mina.

„Olen temaga tihti kokku puutunud“, wastas Fleurette rahulikult.

„Ja ma unun, et Teie teda austate?“

„Ma austan Dr. Penn'i wäga“, wastas ta lihtjalt.

„Ta on kõige parem inimene ja kõige parem wend maailmas“, ütlesin talle ja jutustasin siis lihidalt, mis meie lapsepõlwes koos läbi olime teinud: kuidas John pärast ema surma minu eest peaaegu emalikult hoolitses, kuidas meie üksteist armastasime ja weelgi armastame — ja kuna ma kõnelesin, nägin ma, kuidas Fleurette'i palge hele puna, ja kuigi ta miski ei öelnud, kõnelesid ta filmad järelemõttlikku ja headsoowiwat keelt.

„Pea korraldan selle wahekorra“, mõtlesin, kui seda pikku märkasin ning otustasin jellest liisimusest paari päewa jooksul üle jaada.

Läbi Dalebury jooksib ojake, mis suubub hiljem juuremasse jõkke; ojake warustab linna weega, pakub mõnuseid wõimalusi õngitsemiseks ning isegi — kuigi jõgi laewafõiduks kõlbmatu — aerutamiseks. Kord õhtupoolikul tahtsin jälle aerutamisega proowi teha. Muretsefin omale tarbekohase paadi ning aerutasin, kuidas õskasin. Kuni teatud kohani pakistawad jõdest ilusad niidud; läbi niitude looklew wada on Dalebury elanikkude armastamiseks jalutuskohtaks.

Wastu woolu üles aerutades — wanad tunnused, mille järgi tuli tüürida, — olid mul weel lapseaast meeles — hirmutasin siin-seal mõne jöeroti-peja laiali, kelle esimanemate seas mina ja John weriseid töid korda olime saanud. Äkki filmasin läbi niidu tulewat Fleurette'i painduwat keha. Ta astus aegamisi, rinnale lastunud peaga, nagu keegi, keda koormawad muremõtted. Ta oli oma mõttega niimõrra kimbust, et ta aerude löögist tekitatud weelaksumist enne tähele ei pannud, kui ta ju jõdesse kaldale oli jõudnud. Siis, kui ta mind filmas — seifatas ta ja ootas, kuni ma kaldale olin jõudnud.

„Teie, miis Dorvaug!“ hüüdsin. „Kas Teie ei tahaks minu juurde paati tulla? Uerutan Teid nii kaugele kui iganes pind lubab ja toon siis jälle tagasi.“

Fleurette mõtles weidi.

„Tänan wäga, mr. Penn“, lausub ta lõpüks, „aga parema meelega lähen ma jala edasi.“

„Kuid sel puhul jeon ma omna paadi paju-tiime külge ja tulen kaasa, kui ainult lubate. Kuid ilusam oleks, kui Teie paati astuksite. See on täitsa wastupidaw, ja aerutada õskan ma ka weel weidi.“

„Ma ei karda ju midagi“, ütles noor neiu ja kargas kergejalgselt paati.

„Nii siis on igatahes moment läes, kus ma talle miski jutustada wõin“, mõtlesin endamisi ja olin kindel, et mu põhjused nii tugewad on, et ta oma saatuse vastu wõitab. Kuid ma pidin rängalt siise kuktuma.

Lükk aega ei kõneleud ma sõnagi. Ma ei waadanud Fleurette'ile otsagi. See waene, wäike, armas olewus! Juba kalda ääres olin tähele pannud, et tal piarad armjates filmades hiilgasid. Maeratus ta huultel piüdis neid piaraid warjata, ei suutnud seda aga mitte. Andsin talle weidi aega jõudude kogumiseks, kuigi aimasin, et minu jutt ta wiesti nutule ärkitab.

Äkki hüüdis neiu täis elawat rõõmu: „Wardake neid wesiwoose. Kas meie ei saaks sinna jõita?“

Kaunis tuntawa wäewaga jõudsin kohale, ja Fleurette murdis omale kolm-neli õit. Kuna ta nüüd istus ja murtud õisi waates, lausujin mina: „Miks olete alati nii kurb, miis Dorvaug?“

„Kas siis tõesti olen kurb? Unun, et Dalebury's minust wastupidist arwatakse.“

„Mu filmad näewad ehk sügawamale ja terawamini, kui teistel headel inimestel Dalebury's. Miks olete nii kurb?“

Fleurette waatas mulle otja.

„Kas Teie ehk ei tea, wõib olla, on neil wesiwoosidelgi oma mure, mr. Penn?“ küsis ta, lillede peale waadates.

„Ei, seda ma ei usu, sest Teie teate ju: Nad ei tee tööd!“

„Kuid inimesed, kes peawad tööd tegema — ei ole sugugi ainuüksi õnnetumad“, lausub Fleurette wäga.

„Sama wähe on wesiwoosid ainjad lilled, mis oma õied suluwad ja nad awawad, kui neid jelleks otjekohje sunnitakse“, ütlesin omapoolt.

Fleurette torkas ühe die rna mustadesse juustesse.

„Küll oleme aga luulelise meeletus“, wastas ta. „Kas see poleud part, kes seil lendas?“

Ei jeda ta ei olnud. Kuid Fleurette ei ei tohtinud täna minu käest pääseda.

Peatajin paadi, waatajin Fleurette'ile otja ja sõnajasin: „Fleurette, miks olite nii imelik minu wenna John'i vastu?“

Ta waatas maha.

„Ma ei saa aru, millest teie 'õnnelete', wastas ta äkki.

„Teie teate liig hästi, mis ma mõtlen. Miks ei läinud Teie temale mehele?“

„Olin tarwitanud ainult õigust, mis igal naisel olemas“, wastas Fleurette. „Kui meil õigust pole kojsida, olgu meil õigus vähemalt tagasi liikata.“

„See on täitja õige, kuid ainult sel puhul, kui Teil mõimalus puudub mehe armastust vastu wõtta. Kuid ma tean jama hästi, kui Teie ihe, et Teie John'i armastate, ja seepärast palun Teid, wastake mu küsimuse peale.“

Fleurette'i sõrmed mängisid framplikult, kuid ta ei wastanud.

„Kui Teie ütlete, et Teie John'i mitte ei armasta — kahtlen, kas Teie jeda juudate — siis olen wastuse saanud ja rahuldatud“, jatkasin juttu. Palun, andke keeldumuse põhjus teada.“

Noor neiu waatas mulle otja; läbi pijarate läikisid ta ilusad pruunid silmad. Ta lausus: „See oli mu elu kõige uhkem päew, kui John mind tahtis kojsida; temaga ühinemine oleks minu jaoks kõige juuremaks õnneks — kuid jeda päewa ei näe ma wist iialgi.“

„Iialgi, Fleurette?“

„Iialgi — iialgi — iialgi! — See olgu siis —“

Nutuhooq raputas neiu keha, ja ta kattis oma näo kätega.

„Ütelge, mis on siin tahtusteks“, palusin taha.

„Seda ma ei wõi — ja ei tahagi! Kui ma jeda John'ilegi ei beluud, kuidas wõiksin siis Teid enam usaldada?“

„Teie ema on haiglane, eks?“ küsisin filmapiilgu hiljem.

„Jah“, wastas Fleurette.

„Mute Teie, et John Teilt lahkumist enast wõiks nõuda? On's jee põhjuseks?“

„Ma ei taha miski wastata“, wastas ta kindlalt. „Palun, wiige mind kaldale.“

„Nüüwa, mis Fleurette, ma teatan Teile oma otjuse“, lausujin, tugedes vastu aeru. „Ma ei anna Teile enne hingerahu, enne kui ma kõike teada ei saa.“

Noor neiu läks pahameele pärawast punaseks.

„Mis õigusega tunaita Teie minu erasellu!“ hüüdis ta. „Wiige mind filmapiilfselt kaldale!“

„Seda ei tee ma enne, kui Teie mulle John'i jaoks kaasa ei anna mingi sõwa, mis talle wei-

digi lootust annaks tulewikuks!“ wastasin oma-poolt.

„Kas Teie ei wii mind kaldale?“ küsis Fleurette, jalga vastu lootusupõrandat liides.

Mu wastus oli aerulõõk, mis meid mõne jammu wõrra kaldast eemale kandis.

„Siis oskan end amitada“, hüüdis neiu ja enne kui millestki aru sain, oli ta wette hüpanud.

Paar sekundit hiljem seisis ta märgades riides kaldal ja ruttas üle niitude alewikku.

Ma waatajin talle rumabalt järele. Sõgi oli sel kohal waevalt põlweõlgawuue, nii polnud ta muu millegiga riskerinud, kui ainult, et riided märjaks saawad — kuid ma olin weent-

dunud, et ilus tuulispea ka siis wette oleks hüpanud, kui wesi kuus jalga jägaw oleks olnud.

Noor kahetümne-aastane neiu oli mu rumalasse seisukorda ajetanud. Tõesti, milline mees oleks wõinudki arwata, et noor elegant daam paadist wõiks hüpata, et mingi jeltiskon-

nast wabaneda, itkstoit kui wihane ta ka oli! Sõdigi nende waatluste kiuste oli mu tuju rikutud, ja ma tahtlesin wäga, kas ma Johni as-

jale faju olin saanud wõi mitte. Nii läksin Dalebury'sse tagasi.

„Mäib, nagu sobiks mu tahtitumne ja diplo-

maatline talent, mille peale uhke okir — ainult Kalifornia jeltskonna jaoks; Inglismaal oli neil nähtawasti wastupidine mõju; wõib olla, oleks parem, kui ma järgmise aurikuga sinna tagasi sõidaksin“, lausujin endamisi.

Järgmisel päewal kohtasin Fleurette'i tä-

nuwal. Ta terwitas mind kõhise korrekt nae-

ratusega.

„Teie olite minu vastu halb“, lausujin.

„Kui kellelgi õigus on kaebada, siis küll mi-

nul“, wastas ta. „Kuidas wõisite ometi tah-

ta, mind paadis kinni pidada! Mu haapad on täiesti rikutud, ma olin läbi ja läbi märg ning määrdinud. Diati, lodus pidin oma ülesas-

tumise kohta wabandawa põhjuse leidma.“

„Alga mõtelge ometi ka minu hirmu peale, kui Teie wette hüppasite, ja kujutlege, kui ru-

malas seisukorras ma praegu olen“, wastasin.

„Sellepärast annan Teile andeks!“ lihasin suuremeelselt juure.

„Ja mina annan Teile andeks!“ wastas Fleurette maifstelt.

Siis raputajime käsi, ja meie sõprus wõis jattuda.

Olin juba neli nädalat Daleburys elanud; nüüd olin kõhise kaalumise järgi otjusele jõud-

nud — mõneks ajaks kontinentile sõita. Raks tund mõtlesin reisida, siis tahtsin tagasi tulla, et jällegi õnnisuskrikkalt tööle asuda. Mõni päew enne arasõitu kuulsin, et keegi nurgama-

jas haige olla. Mõtleksin Fleurette'i peale, ja märgade ringade ja sukade peale, ja pean tun-

nistama, et see mulle sugugi armas ei olnud.

Wahepeal kuulsime aga, et haige pole Fleurette, waid ta ema, ja et haiget rawitsema on kirjutanud doktor Bujch, kes alewi teises otjas ajus.

Teadsin, et John end wihasstab, sest tema ja doktor Bujch polnud kõige paremad sõbrad. Teadsin ka, et John arstina Fleurette'i, palju enam siis ta ema — täitja külmawereliselt ja ilma iga ärritujeta oleks arstinud. Kuid selle kohta oli mõimata miski ütelda või waielda, sest elame ju wabas riigis, kus igalüks ka arsti wabalt võib walida.

Mrs. Dorvaux haigus ei kestnud kaua. Fleurette läis peagi jälle jalutama. Ta oli kahwatu ja haiglane, nähtawasti oli ta hirmu tunnud, oli õhjeti ülewal istunud. Kui teda eimest korda jälle nägin, pidin temaga ka jumalaga jätma, sest mu puhkeae oli lõpule jõudnud.

„Kas see jugugi võimalik pole, Fleurette?“ sojistajin, kuna ta kätt raputasin.

„Ei, iialgi — iialgi!“ wastas neiu. „Elage hästi — elage hästi!“

Waene wana John! Waene wäike Fleurette! Milline saladus seisab nende mõlema inimese ja nende õnne wahel?

Mees tõsiselt wäsinud tööta elust, tulin kahe kuu pärast Inglismaale tagasi, ja kuna ma samal ajal kuulda sain, et kusaqil arstikoht waba olla, ruttasin kohe Dalebury'sse, et oma wennaga nõu pidada. Meie mõlemad — John ja mina — olime halwad kirjakirjutajad; nii juhtus see siis, et kui ma nurganurkajast mööda läksin — nägema pidin, et maja tühi oli.

„Nad on ära sõitnud“, wastas John mu küsimuse peale.

„Ära sõitnud! Kuhu?“ pärisin edasi.

„Seda ei tea keegi“, wastas John kurwalt.

„Kohes peale su ärasõidu lagunes siin teade laiali, et nad ära sõidawad, ja minewal kuul sõitjaid nad minema.“

„Ja kas ta sulle ainuiski sõna, ainuiski teadest . . . ?“

„Minult selle“, ütles John, kuna ta sahtli awas ja sealt isejuu hirurgiliste instrumendide seast wälja tõi ükiku lille.

Lillewars oli läbi paberisehekese torqatud ja sellel seisis pliiatsiga kirjutatud sõna: „Adieu“.

Kuigi mind see teade rõhus, ei suutnud ma olla naeratamata, kui John jälle lille oma arstiriistade sehta tagasi pani.

Wäike roosi saatuse oli minu jaoks ikkagi üig ebapoeetiline.

* * *

Möödufid nädalad, kuud, ühegi aastad, kuid ma ei kuulnud miski Fleurette'ist. Will, mis

puhtas kindlasti weel janas lastis — oli kõik, mis sellest Johni romaanist üle oli jäänud.

Teine peatükk.

Möödus jällegi rida aastaid. Glasin ikka alles Inglismaal — kuid juba Londonis arstina. Mul oli palju tööd ja ka palju waewa, see eest ka hea sissetulek. Üstusin, et peagi kogu imbruse haiged oma hoole alla saan wõtta, kuna mu naabrusrarst juba väga wana oli ja ametist lahkuda soowis.

Dalebury's oliin ma iga-aastati korra või kaks korda aastas olnud; siin polnud muutusi. John oli ikka weel poisimees, ja kuigi ta pea kunagi ei kõnelenud Fleurette'ist, teadsin ma üllhästi, et ta seda ilujat tüdrukut ikka weel armastas. Ta polnud temast midagi kuulnud; võib olla, oli tüdruk ammugi juba mehele läinud või koguni surnud, ilma et meie sellest midagi teada oleks saanud. Küsisin endalt sa- geli, kas ehk teda kunagi jälle näha saame, kas me kunagi võime lahendada ta salajase mure mõistatuse, sest nii palju sain ma aru: neiu kurbuse aluseks ei olnud mitte asjaolu, et ta John'ile mehele ei saanud minna, waid nimekt mingi keeldumisele jundim, kuigi warjatud mure. Siin asjas oli raske midagi ette wõtta. Pidin sellega leppima, et püüdsin John'i töösta- tida ja talle uut elu sisse puhuda.

Ühel heal päewal istusin kiire, teistkordse pruufosti ees, kui mind äkiliselt kuhugi kutsuti.

Kutsuja oli hästi riistetud majateenija.

„Olge nii lahke, herra doktor, tulge nii rutu — kui võimalik — minu proua juure; ta on äkki haigeks jäänud“, ütles teenija.

„Kus elab haige daam?“ pärisin mina.

Teenija nimetas lihe naabruskonnas asu- ma tänawa, ja mõne minuti pärast olingi kohal.

See oli üks tänawast, mida kutsutakse „kor- walikudeks“. Wäikne, mahajäetud, igaw tä- naw kitsaste majadega kummalgi pool teed, mida odawalt wälja üüritakse, ja ma arwan: iga üürilisewahetusega ikka odawamini. Siin saamad kokku langewad suurjuguised perekon- nad tõusmate kaupmeeste ja käsitöölisestega.

Küsisin tüdrukult, mis siis ta prouaga on juhtunud.

„Veidsin ta istumat toolis; ta oli nii ime- lik ja rääkis rumalusi; jooksin kohe Teie juure“, wastas tüdruk. Seejuures wiis ta mu elutoa uste juure ja ütles: „Olge nii lahke, astuge sisse, madame oli siin, kui tema juurest lahku- sin.“

Üstusin tuppä, ei leidnud aga kedagi toast. Seitsin pilgu asjadele ja nägin, et tuba elegan- dilt sisse oli seatud — sest siin wedeles arutu hulik igasugu ilustusi, millega naised end ar-

maastavad ümbritjeda. Akna läheduses seisis molbest, mille küljes rippus paar furnud lindu, ja nende all seisis portjellaanplaat, millel need mudelid ilusti järele olid aimatud.

„Vangenud suurjuguš!“ pomisesin habemesse. Kuid teenija hirmunud hää lutsus mu peagi trepist üles. Leidsin ukse ees lamava naisterahwa, kes wähemalt meelemärguse pidi kaotanud olema.

Tõstsin naisterahwa teenija abil üles ning kandsin woodisse; siis hakkasin ta seisukorda uurima. Selleks polnud juuri arstlikka teadmisi waja. Waiguse peapõhjus oli väga lihtne.

Seisn kurwa, kuid kahjuks ikka enam ja enam ülekäte minema nähtuse ees, kus naisterahwas joomahaiguse ohwriks langeb, naisterahwas, selle haridusjärg ja jeltskondlik seisukoht ta kõrgele tõstab üle jääraja wäärnähtuse. Sjei siis, kui wiinalehk mulle selgust poleks annud, poleks ma eksinud, sest olin elus palju joobnuid näinud.

Palju polnud siin teha. Waigistasin ehmatanud teenijat ja jeketasin, et ta pereproual mingi hädaohtu pole karta. Siis asetajime daami woodisse, ja ma andsin noorele teenijale käju, et ta proua kleidi lödwendaks. Kuna ta seda tegi, waatasin õnnetule daamile poolishimulikult, pool kaastundlikult otja.

Ta oli — sõna harilikus mõttes — daam, oli hästi toidetud ja hästi riides; ja tal oli peen, ilusa lõikega nägu. Kõige selle peale vaatamata oli ta praegu hirmsa wäärnähtuse ohwer, tooruse ohwer, mis waele mäetõllise kihutab oma naist maha lööma, ja mis sunnib waele, nalginud naise oma lapsi hooletusse jätma.

Kuna ma seda sündjaks ei pidanud, et teenija oma pereproua nõrkusi teaks — lubasin peagi rohtu saata ja õhtul jälle haige juure tulla; parajasti wõtsin ukseingist finni, kui sisse tormas noor daam, kes mind juures kiiruses tähelegi ei pannud. Enne, kui weel aega oli sõna lausuda, oli daam woodi ees põlwili. Ta nuttis kibedalt. Woodi ees põlwitades — oli ta nagu warjatud, kuid ma nägin: tal olid mustad juukses; ja mis ki oli temas, mis mulle väga tutkaw näis olewat.

„Oh ema! Mu waene, armas ema!“ hüüdis ta nüukjudez. „Mii siis jälle lord! Mis pean tegema — mis pean peale hakkama?“

Astusin nüukjuwa preili juure ja lausujin: „Ärge kartke, mu preili, Teie ema on peagi terve“.

Meiu kargas plüsti, kui mu häält kuulis, pööris ümber ja waatas mulle otja.

Mu ees seisis meie kadunud Fleurette.

Fleurette oli — ta ärewuse peale waatamata — weel endiselt ilus tüdruk. Wastu firutatud kätel astusin ta juure — kuid ta lüf-

kas mu uhkest tagasi, nagu mõni wäike keiserinna.

„Seega olete oma ähwarduse teostanud ja mu eraellu tunginud!“ hüüdis ta. „Minge — mitte ialgi ei taha ma Teiega enam rääkida.“

„Miiš Dorbury“, wastasin pea sama wihaajelt, kui tema, „Teie teenija ütleb Teile, kuidas ma siia olen tulnud, ja siis näete Teile, et mul wähematti soowi polnud Teile wastu pealetükkiw olla. Ma lahkun, kuid tulen õhtul jälle, et oma haiget järele waadata, ja siis lubate Teile mulle mististi — wanu aegu meele tuletades — wäikeseks kõneluseks aega.“

Fleurette pööris nüukjudez ema poole ja ma lahkusin, kuna — nagu ütlevad romaani kirjaniidud — minu pead täitis mõtete parw.

Fleurette oli leitud — olin ta leidnud eluja ja terve, ja mitte kaugele oma majast — waewalt kiwimisike kaugejel! Wõib olla, oli ta alati siin elanud, kui ta Dalebury'ist oli lahkunud. Aga mis pidi ta nüüd tegema, kui ma ta elukohta üles olin leidnud? Ta jaladustki tundsin ma nüüd arwatawasti — igatahes oli see kaunis labane ja proosaline saladus, mille siht oli ema joomahaigus. Ja siiski, kui arwesse wõtan, et Fleurette oma armastuse ja paljutõotawa, õnneliku elu kõrwale oli hertunud, et aga oma ema nõrkust warjata, et ta nähtawasti ihkelegi hingele jellest sõna polnud lausunud, et ta ilmale rõõmust nagu oli näidanud, et oma südametuppa peita kõik see, mis murelik ja halb, siis mõtlesin ma wäikesest Fleurette'ist, kui mõnest kangelasest.

Mu esimene mõte oli: telefoneerin John'ile ja ütlen, et olen Fleurette'i leidnud ja mis oludes; kuid mõtlesin järgi ja arwasin: on targem, kui seda teen päwast pikemat kõnelust Fleurette'iga.

Õhtul nägin Fleurette'i ükfi. Ta oli äärmiselt kahwatu ja mureline — hoopis teine, kui kolm aastat tagasi, kus ta wette oli hilpanud, hoopis teine, kui sel hommikul, kus ta mulle käskiwalt ja ebaõiglaselt uft oli näidanud.

Mu esimene küsimus oli: ema terwise kohta. Waene preili läks ileni punaseks; ta ütles, patienda käsi käia hästi — nut wihtiti polla enam waja. Siis ulatas ta mulle käe ja lausujin: „Palun, wabandage mu ebaõiglast sõnu, mis Teile täna ütlesin; kuid olin nii pahane, et waewalt aimasin, mis rääkisin.“

„Kuna wennad omawahel peawad 77 forda andeks andma, miks ei peats jeda tegema wennad ja õed omawahel?“ wastasin mina.

Fleurette waeratas kirmalt ja lootujeta.

„Ütelge mulle, Fleurette“, küsijin õrnalt, neiu wastas istet wõttes, „ütelge mulle, kas oli see Teile põhjus?“

Ta noogutas pead.

„Jutustage mulle kõik“, jatkas oma usutlust. „Kui kaua piinab Teie ema see pähe? Mu vaikimise peale olge sama kindel, kui iseene peale.“

Ja nüüd jutustas mulle Fleurette kõik. Ma ei taha sõnu siin korrata, nad olid nii armjad, nii täis kaastunnet, nii wabanduste järgi kobawad. See oli kohutaw lugu. Ta selatas mulle, kuidas ta küll aega päewastpäewa paranemist lootnud, kuni üks ainus päew kogu ta lootused purustanud, nagu hoolikalt raamitjetud lille mõis häwitada juhulik karm jalg. Igale tagasilangusele olid järgnenud korralikud haigetused, enesehaabused ja häbi ning wanded, mitte ialgi jeda enam teha. Ja jälle oli lootus idusid ajanud, oli haljas ja õitsew olnud — ning jällegi oli tulnud pettumus. Selles lootusetus ringmängus olid möödunud aastad ja — Fleurette ei ütelnud jeda, kuid ma tean jeda ülihästi — alati oli tütre hool opanud warjata ema nõrkust ilma eest. Noorem oli olnud liig raske noore neuu jaoks. Ja ema pärast oli tütar loobunud Johni armastusest. Ta ei wõinud ema iseene ja seega ka du hooleks usaldada. Sama wähe tahtis ta Johnile halba teha, sest kui jutt laiali oleks läinud, et ämm joomahaigust põeb — oleks kõik Johni üle naernud; ja neuul oli Dalebury hindamisel täielik õigus.

„Ja miks lahkusite Dalebury't?“ küüsi wahale.

„Ema jäi seal jälle kord haigeks — nii haigeks, et pidin arsti kutsuma, ja kuna ma ei tahtnud, et doktor Bemt tött teada saaks, kutusin doktor Busch'i. Ja siis sõitsime Londoni“, jatkas ta. „London on suur, ja ma arwasin, et siin meid keegi ei leia.“

„Kui tihti korduvad need — Teie ema haigused?“ pärisin edasi.

„Wahel mitme kuu jookjul mitte, wahel aga iga neljateistkümnne päewa tagant“, wastas Fleurette. „Kas Te arwate, et jeda haigust wõiks parandada? Ta oli kaua-kaua aega korralik, ja kui ma täna wälja woleks läinud, woleks asi mitte kordunud. Meie hea wana teenija suri paari kuu eest, ja ma ei usaldanud uuele meel midagi ütelda, muudu oleks see jeda takistada suutnud. Kas Te usute, et jeda wõiks parandada?“

Raputajin pead, sest teadsin ülihästi, et kui daamid mrs. Dorbaur wanuses korduwasse meeleolusse satuvad, mis uimastusaineid nõuab — siis pole pääsemist eaa paranemist. Misjonäärid, waimulikud ja heategijad jutustawad küll imelikkudest meelemuutustest — arst aga, kes tunneb kurba tõde, teab asja paremini.

Olin nii pahane selle üle, et noor neuu nii palju waewa oli näinud, et mul sõnad pea-

aegu keelel olid, mis järgmiselt oleks kõianud: „Kandke selle eest hoolt, et wiinapudel alati täis on, siis —“ Kuid ei, nii halb ei tohtinud ma olla Fleurette'i ema wastu. Tal pidid olema ka head omadused, muudu poleks teda ju tütar nii wäga armastanud.

Seni polnud me veel Johnist rääkinud — nüüd tuli järg tema kätte.

„Kirjutage mulle tänna oma wennale“, ütlesin mina. „Mis pean talle teatama?“

„Mis talle teatada? Ühdsite ju mulle sõna, et mu saladust hoiate.“

„Siis ütlen talle wähemalt, et Teid üles olen leidnud — muu jäägu juba ta enese hooleks.“

„Oh palun, ärge kutsuge teda siia!“ palus noor neuu. „Ma ei wõiks jeda üle elada, kui ta tuleks, ja, wõib olla —“, kirjutas ta waewalt kuuldarwal häälel juure, „wõib olla, ei mõtlegi ta enam minu peale.“

O, Fleurette, Fleurette! Kõine peale waatamata oled ja ainult nõrk naine!

Järgmisel päewal jätsin oma partneri ja passiendiga lihkiseks ajaks jumalaga ja sõitsin Dalebury'sse, et Johniga rääkida.

Igatähes tahtsin talle ainult wähejest kõneleda. Olin ju oma ausõwa annud, et oskan noore neuu saladust oma taga pidada; kuid ometi tahtsin wennale ütelda, et olen Fleurette'i üles leidnud, ja et Fleurette on endiselt ja wõrgutawalt ilus. Ja et Fleurette teda ikka veel armastab. Wõisin veel juure kirjada, et tean põhjust, miks Fleurette tookord ta paksumist wastu ei wõtnud. Ütlesin ka, et põhjus niimõrra kaaluw on, et Fleurette'il õigus oli, kuid et see põhjus mõne aasatga wõib kaduda. Sellega pidi ta leppima, see oli kõik, mis talle tohtis ütelda, kogu lootus, mis talle wõisin pakkuda.

„Nii siis, pean ootama“, wastas John ohatas. „Kes oskab oodata, saawatab lõpuks ka kõik. Kes teab, wõib olla, on Fleurette siiski mu naiseks määratud!“

Nüüd, kus noore neuu wiimaks ometi üles olen leidnud — kandsin ma selle eest hoolt, et ta jälle ära ei kaoks. Oma suureks kurwastuseks kuulsin ma, et ta ema rahaline seisukord enam nii hiilgaw ei olnud, kui waremalt. Reegi kelm, kelle kätte ema suured summad olid usaldanud — oli rahaga plehku pannud, ja nüüd pidi Fleurette portselliaani-maalimisega oma sissetulekut suurendama, mida ta ka suutis, kuna ta and maalimise alal kaunis filma-paistew oli.

Fleurette ei häbaldanud kunagi, kuid lahjat'es, et ta kindlustatud tulewiku peale kädga oli pidanud heitma — oli mist jeda suurem. Kõhuti kirjutasin Johnile Fleurette'ist; kuid John ei tulnud kunagi Londoni, sest ta oli liig

uhke, et tulla, kui teda ei kutsutud. Ja kuna õnnetul mrs. Dorvaux'il kahe järgmise aasta jooksul oli kolm tagasilangemist oma pabesje, siis arwasin ma, et ta kutsjet niipea ei saa. Palusin Fleurette'i, et ta oma ema kuhugi joomahaigete asjale mahutaks, kuid noor neiu oli kindlasti jelle vastu. Ja nii siis kadus jelle ema pärast Johni ja Fleurette'i noorusaeg, ilma et ma kuidagi oleks suutnud avitada.

* * *

Sai neist kunagi veel paar. Ma ei kirjuta ju romaani, vaid annan lugejatele ainult väikeste juhtumise tõeliskust elust, ja seega tulid need raskused kõrvaldada kurval ja proosalisel teel, niijugusel teel, mida waene Fleurette kunagi poleks soovinud. Et haige paranemise peale lootust polnud, jellest on juba räägitud.

Loodekawasti ei jõua need lehekehed iialgi Fleurette'i kätte; nii siis ei pruugi ma oma mõtteid kammitsasje panna, teatades, et mrs. Dorvaux aasta hiljem — arwatawasti ligimejearmastusest — maisest elust lahkus. Ütlen „ligimejearmastusest“, sest kuigi surm wäga kurb lugu on — tegi ometi see surm kolm inimest — ja kui arwesse wõtta ka enesegi wilets elu — neli inimest õnnelikuks. Fleurette leimas otjekohesest kurbuses oma ema. Kõik ema puudused olid ununenud ja puhkafid ühes emaga hauas. Kaks kuud pärast surma kirjutasin Johnile ja palusin teda Londoni tulla; niipea kui John päralt jõudis, saatsin ta Fleurette'i hoiatamata selle waele neiu juure; ja nüüd said temale osaks kõik need head asjad, mis in-

mejele iganes osaks wõinwad saada; isegi armastus, mis ometi nii kaugel oli olnud.

Ujun, et John iialgi pole teada jaanud — kui ta seda mitte siit ei loe — mis põhjusel Fleurette tema armastusest kord eemale hoidis. Ütlefin talle omapoolt, et see põhjus oli aus, omakajust puhas ja ohwimeelne, — ja John jäi sellega rahule. Ta usub, et põhjus oli ta naisele wäga piinlik-walulik, ja talle ei tule uneski meele, oma naise filmadesse pisaraid manada, — ja nii see ju oleks, kui ta seda päriks. Fleurette'i loomust on kadunud wiimne kui nukruswari — ta teeb wana kwiimaja heledaks ja ilusaks, elustab kogu wäikelinna ja on wist ainuke naine Dalebury's, kelle kohta midagi pole lausuda, kelle eksimisi keegi ei tea.

Wiimane kord, kui Dalebury's käisin, aerutajin Fleurette'iga mõbda madalat jõge weidi ühespoole — ja Fleurette polnud üffi, temaga ühes oli ilus paar tugewaid, mustafilmiseid poisja, kes Prantsuse ja Inglise keeles läbisegi omawahel lobisesid.

Kui jõudsin kohale, kus Fleurette aastate eest wette oli karanud, pöörsin naerdes tema poole — aga enne kui weel jõnagi sain lausuda, ütles ta paluvalt:

„Palun, jätka see jutt. Nii wanad mälestused on alati kurwawõitu. Olewik on nii ilus, ja ka tulewik töotab seda olla — unustagem minewik.“

Kuna Fleurette kõneles, nägin ma ta filmise ühes minutiks tõuswat wana tuttatwat, kurwameelift niiskust. Wanad mälestuswalsud — heitkem unustusmerde!

Linnuke.

Rootsi luuletaja J. J. Wecksell.

*Merekuldul istus linnukene wäike;
kaugelt idast tõusis imeilus päike;
nagu kullawärwast ta wälja astus,
nagu roosiwette meresse ta kastus.*

*Imeiha ürkas linnukese rinda;
tema tõstis tiiwad, riivas merepinda,
ja siis üle mere minema ta lendas —
imemaale jõuda kawatses ta endas.*

*Nähes oma ümber lausa mereraja,
unustas ta ilma, unustas ka aja,
wäsis, kukkus merde, sai nii waewast walla —
õhtu puistas roose, tähed kulda alla!*

Siimoni isa.

Prantsuse kirjanik Guy de Maupassant.

Kell lõi kakssteistkümmend. Koolimaja värav avanes ja poisid tungisid sealt kaks tundeks välja.

Muidu, teistel päevadel, läksid nad varsti laiali — lõunale. Täna jäid nad maja ette oodates teisma, asusid ühiskuteks jalkadeks, panid pead kofku ja fofistafid.

Täna oli nimelt Siimon, Blanche poeg, esimest korda kooli tulnud, ja Blanche oli neist igati kodus kõiksugu juttu kuulnud. Temast ei hoiud küll just mitte eemale, ei haavatud teda ka, aga kui külanaised oma kaskel viibisid, siis rääkisid nad temast alaväärtuslike kaastundega, ja see alaväärtusline kaastunne oli vististi ka nende laste peale üle läinud, ilma et nad selle põhjust oleksid aimanud.

Blanche poega Siimonit ei tunnud nad peaaegu sugugi, sest maevast tuli ta oma ema kodust välja; ial ei hullunud ta teiste poiste hulgas külas, aafjal ja jõe kaldal ringi. Ja juba sellepärast salliti teda vähe. Ja ei olnud imeks panna, et need teatud põlgliku rõõmuga — mis suure imestusega ühendatud — jutustasid, üks vanematest külapoistest ütelnud kord: „Siimonil — ei ole isa!“

Ka Siimon astus nüüd koolimajast välja ja oli kahvatu, puhtas riides pois, väga arg, kohmetu ja arvata teiste aastat wana.

Ta tahtis koju ema juurde minna.

Uga ta uued feltjilised, kes ifka weel salfade kaupaa koos fofistafid ja teda jalafawalast filmitfesid, nagu kawafesfid nad talle wingerpussi mängida, asusid nüüd ta ümber ja panid talle tee kinni.

Kohmetult jäi Siimon teisma.

Üks kõige wanem ja suurem poistest — seeama, kes hwoitawa jutu, et Siimonil isa ei olla, kuulnud ja edasi jutustanud — fofis:

„Ütle, mis ju nimi dieti on?“

„Siimon...“

„Siimon? Ja fiis weel?“

„Minult Siimon...“, oli kohmetu wastus.

„Nimesel on ifka kaks nimne; Siimon ühft ei ole nimil!“

„Uga minu nimi on ainult Siimon“, oli weel kohmetum wastus ja ka häälest tajas juba nutt.

Poisid naersid. Ja kõige wanem ning suurem neist ütles mõidurõõmsalt:

„Noh, waadate, tal ei olegi isa!“

Teised, ehk küll seda juba teadsid, kohmetasid ja jäid wait: laps ilma isata, see oli ometi midagi nii ebaharilikku, et nad sellest aru ei saanud. Nad filmitfesid Siimonit nagu imeasja ja tundsid ühilaft, kuidas nende siidames suurduf jama lugupõimatus, mida nende emadft kodus Blanche wastu tundsid.

Siimon nõjatas kohmetult puu najale: see sõna oli teda tabanud nagu löök, ehk ta küll sellest dieti aru ei saanud. Ta otfif enefes seletust, wastust. Ja wiimaks hüüdis ta peaaegu krotfswalt:

„Mül on fiisft isa!“

„Aus ta fiis on?“ kõlas talle fooris wastu.

Siimon ei teadnud seda ja pidi jälle waitima.

Poistefalt hakkas uuesti hwoitama.

Neil külapoistel, kes ühes loomadega nagu loomad üles kawafid, oli tung kedagi piinata — nagu kanad kallale tungiwad igale wõõrale kanale, kui see nende seffa sattub.

Witfeli nägi Siimon teiste hulgas üht wäifet poisft, teda ta tundis ja ka alati ainult ema feltfif näinud.

„Sinul ei ole ka isa“, hüüdis ta.

„Ometi“, wastas see, „on.“

„Aus ta fiis on?“

„Surnud“, oli uhke wastus. „Minu isa puhfab furnuatal.“

Kiidumüriin tajas poistefalgast. Paistis, nagu kõwendaks tõstafi, et kellegi isa furnuatal puhkas, teist tõstafja, et Siimon üldse ifata oli, weel enam ja teeks ta weel alamaks, kuna maefelapje au tõstif.

Need wõrukaelad, kelle ifad suuremalt ofalt wististi pahad ifad, joodifud, kui mitte weel pahemad olid, tungisid ifka hihedamalt Siimoni ümber, teda nagu peaaegu lämmitada tahtes.

Üks nendest, kes eriti jultunud, ajas keele tema poole välja ja fisenas pükawalt:

„Ifata... ifata!“

Nüüd sai Siimon wihafeks, kahmas poistest kinni, lõi teda jalaga ja hammustas teda kõffest.

Teised muidugi tungisid kallejatele kofe kallale, lahutasid nad ja peffid Siimoni haledasti läbi: teda kriimustadi, löödi ja lohifitati edasi-tagasi.

Kui nad ta lõpuks rahule jätsid, nii et ta üles mõis tõusta ja käega oma määritud pluukselst sai puhastada, hüüdis talle keegi pilkavalt:

„Noh, mine nüüd ja kaeba isale!“

Sibedus täitis Siimoni väikest südame. Mis pidi ta tegema? Nad kõik kokku olid temast kõvemad, kaitsta ta ennast ei jaksanud — ka sõnadega mitte, sest ta tundis, et neil õigus oli — tal ei olnud ju isa. Ta katsus, tumedalt ühkuft tundes, vähemalt piisarate vastu võidelda, aga see ei läinud korra, ja ta nuttis, nuttis, mitte waljusti, aga muukhudes ja endamisi.

Ja mida enam ta nuttis, seda suuremaks kasvamas teiste rõõm. Nad mõtsid üksteise käest finni ja tegid tema ümber ringmängu, mille juures nad, peaaegu tahtis, pilkavalt ja kõrisesedes fordasid:

„Sjata ... isata ...!“

Ikki lõpetas Siimon nutmise.

Suuril filmil tahtis ta oma piinajate peale.

Viha tabas teda, ja üks, kaks, kolm oli ta maast mõned kiivid võtnud ja piinajate kesktele wirutanud. Kes hoobi sai, jooksis tõinates minema, ja teised, nähes, kui meeletu hirmus väike Siimon oli, lippasid neile ruttu järele.

Ka väike Siimon jooksis, aga mitte kodu ema juurde supile. Ta jooksis üle põllu jõe poole, kus ta ennast tahtis ära uputada.

Sest mõne päeva eest oli enda sinna keegi kerjus ära uputanud, kel pennigi raha ei olnud. Ja selle peale mõtles väike Siimon nüüd, sest tema oli seal juures olnud, kui kerjus weest wälja kisti. See wäikne mees, see furnuteha, mis nii must ja wastik, oli tema meelest olnud nii tõsine, nii wäikne, nii õnnelik. Kaled kahwatanud, habe märg ja lahtised filmad rahulikud.

„Ta on surunud“, oli keegi ütelnud, ja keegi teine oli jatkanud: „Nüüd on ta wähemalt rahule jõudnud!“

Siimon, kel isa ei olnud, nagu sel kerjusel raha, tahtis ennast ka uputada: siis pääseda temagi wähemalt rahule. See oli ta lapselik mõte, mis teda ajas üle põllu jõe poole jooksmas.

Ta läks just wee äärde ja nägi, kuidas see moolas. Kallad mängisid selles wees ja hüppasid wahetewahel üles kõrgale, et värbsid ja fääski püüda, kes wee kohal lendasid. See humitas teda wäga, ja ta lõpetas nutmise.

Siis aga mõtles ta jälle loo peale, mis tal pärast kooli olnud, ja ütles enesele:

„Ma uputan enda ometi ära, sest ei mul isa ei ole.“

Päew oli ilus ja soe. Mahe päike seisis heledasti aasjade kohal. Tägi kiirgas ta paiskel.

Siimon tundis nagu kergendust, mis ju tihhti, peaaegu alati piisaratele järgneb, ja tal oli hirmu veel ford päikese käes soojas rohus pifutada.

Wäike konn hüppas ta jalgahe ees. Ta jooksis konnale järele ja tahtis teda finni püüda. Konn hüppas edasi. Siimon talle ifka järele, ja wiimaks krapjas ta konna reie järele. Ta pidi tahtmata naerma, kui nägi, kuidas konn katsus lahti rabeleda. Ta tõmbas enda kokku, mõttis siis hoogu ja lipsas käest poolenisti wälja, nii et ta jalad pikaks sirguisid kui kaks mõõka, sellejuures olid ta filmad lustilikud-ümmargused; nüüd müüduat olid nad täis hirmu ja esimesed jalad wehksid õhus. Kõik see tuletas Siimonile meelde mänguasja, mis tal kodus oli: see oli koos peenikestest laudadest, mis fikafikilist üksteise külge naelutatud; tõmmates tahtisid nendele finnitatud soldatid edasi-taagasi.

Mõte mänguasja peale oli ühtlasi ka mõte kodu peale, ema peale — ja sügaw kurbtus waldas teda, et ta teda enam ei pidanud näha saama. Ta laskis konna lahti, heitis maha ja nuttis haledasti: wahetewahel katsus ta palwetada, aga sellest ei tulnud midagi wälja, sest nutt oli nii walus, et ta muu peale enam ei saanud mõelda. Ta nuttis, nuttis ja nuttis ...

Ikki kest langet üks raske käsi ta õle.

Ta kähwas piiski; piisarad tegid ta filmad tuhniks.

„Noh, pois, mis sa siis siin wõi nutad?“ küsis traew hääl.

Nüüd nägi pois üht meest, mist oli see mõni tööline, kel lihtised, lohkised juuksed, täishabe ja kes lahkesti tema kohale kummardas.

„Nad — weffid — mind, — sest et mul — ei ole — isa“, tuli hooti üle woisi huulte.

„Mis? Kuidas?“ küsis tööline. „Sgall inimel on ju isa.“

„Maa — minul — ei ole.“

Nüüd tundis tööline Blanche poja ära. Ta oli alles hilinti külla tulnud ja oli Blanche eluratuks kõhta juha teateid saanud.

„Noh, sellepärast ära weel nuta, mu pois“, ütles ta poisile sõbralikult. „Tule, tõuse ises, läheme ema juurde, ja isa peab ja enesele ka saama.“

Siimon tõusis üles.

Tööline mõttis ta käest sõbralikult finni ja nad läksid wale. Mehele ei olnud see kumari wastumeelt, et ferd Blanche näha sai. Sest talle oli jutustatud, et Blanche ifka weel

kaugel ja ligidal kõige ilusam neiu olla. Ja siis tuli talle mistiski ka mõte: kes kord effinud, ei effi ial enam!

Nad jõudsid külla, väikse, väga puhta maja ette, milles Blanche elas.

„Ema!“ hüüdis väike Siimon.

Ukna ette ilmus kahwatanud naine; siis ilmus ta koha lävele ja tööline teadis koha, et selle „effinuga“ mitte enam ei või nalja teha.

Wahjult jäi ta lävele seisma, nagu oleks tal waja oma läwe, mida üks mees kord juba riinetanud, ühe teise eest jälle kaitsa.

Töölisel oli miits käes, ja peaaegu kohmetult tähendas ta:

„Siin toon Teile Teie poja, perenaine; ta oli jõe äärde sattunud.“

Siimon aga mõttis ema kaela ümbert finni ja hüüdis pisarjilmil:

„Ei, ei, ema — ma tahtsin — tahtsin — ennast uputada, sest et — sest et — teised mind peksid, peksid — — sest et mul — isa ei olla...“

Tume puna kerkis noore, uhke, ilusa naise walgele näole. Sügawas ärenuses juudles ta oma last ikka ja ikka jälle, waikjelt ja sõnatunnalt...

Tööline seisis erutatult ja ei teadnud, mis teha. Kuni Siimon äkki tema juurde jooksis ja küsis:

„Kas tahad müüd minu isa olla?“

Järgnes sügaw waikus.

Tööline ei osanud ikka weel midagi ütelda.

Ja Blanche nõjatas, tumm ja kohmetu häbi pärast, maja müürile ja jurus käed südaneele.

Kui Siimon nägi, et wastust ei saanud, ütles ta töölisemale:

„Kui sa ei taha minu isa olla, siis lähema ja uputan enda ometi ära!“

Müüd alles leidis tööline sõna, mõttis asja naljakast küljest ja tähendas naerdes:

„Aga muudwõi! Miks ei peaks ma siis olema sinu isa?“

„Mis ju nimi on? Kui teised mind jälle hirmutavad, siis wõin neile seda ütelda —“

„Minu nimi on Philipp; seda wõid ja neile ütelda, väike mees.“

Poisj waikis filmapiigu järelnõtklikult; paistis, nagu oleks ta enesele seda nime meelde tahtnud istutada. Siis andis ta mehele käe ja ütles:

„Nii siis oled ja minu isa, Philipp!“

Tööline tõstis poisi üles, juudles teda mõlemale põsele ja ruttas siis kiiresti minema.

Kui poisj järgmisel päewal jälle kooli läks, wõeti teda tugeba naeruga wastu.

Aga kui kool kess kaisteistkümmend lõp- pes ja poistejalt uuesti tahtis näkkema hakata, ajas enda wäike Siimon nii sirgeks kui juuris ja ütles uhkesti ja lihtjalt ühtlasi:

„Minu isa on Philipp!“

Muidugi järgnes üldine naerulagin:

„Philipp?“

„Misjugune Philipp?“

„Mäherdune Philipp?“

„Kust ja selle wälja wõtsid?“

„Ütle, misjugune Philipp see wõiks olla?“

Nii kajasid küsimused läbijegamini.

Wäike Siimon ei wastanud midagi. Põrutamata oma usus, silmitjes ta wastaste liigutusi. Aga kiwide wiskamisest jaadid ei juletud talle enam dieti lähedale tulla, sest näis, nagu oleks Siimon enda täna ennem lastnud surnuks peksa, kui et oleks põgene- nud.

Walegi tuli kooliõpetaja wälja, ja nii wõis Siimon tahttamata koju minna.

Lähematel nädalatel ja kuudel läks tööline Philipp tihti ja mitte juhuslikult Blanche majast mööda. Mõnikord, kui Blanche akna juures oli, ajas ta temaga juttugi. Blanche wastas waikjelt ja wäikjalt, kuna et oleks naeratanud wõi külalist tuppa palunud.

Ometi paistis Philippile, nagu oleks Blanche mõnikord, kui ta temaga juttu wõetis, piisut elawam kui muidu.

Siimon aga armastas oma uut isa nii wäga, et ta temale seda ial küllalt ei suutnud näidata. Pea iga õhtu, peale päewatööd, tuli Philipp talle järele ja wiis ta jalu- tama.

Woolis oli Siimon enesele hea ulespidami- se läbi teatud lugupidamise ja wälise rahu wõitnud; peale selle armastasid teda kooliõpetajad, nii et harwa pahandust juhtus.

Wanust ühel päewal ütles üks poisj talle:

„Sa waletajid, Siimon, sest sul ei ole ometi isa, kesse nimi Philipp oleks.“

„Miks mitte?“ wastas see rahulikult.

„Kui ta sinu isa oleks, siis oleks ta ka ju sinu ema mees.“

Wäike Siimon tundis pistet; wähestun- dis ta elus esimest korda, et olemas on loogi- ka, ja ütles ainult:

„Ta on ometi minu isa.“

„Minugipärast“, ütles poisj.

Ja jecga asi lõppes.

Aga pärast kooli läks Siimon wäga sü- gawas mõttes sepihoja juurde, kus Philipp ametis ole.

Sepikoda oli külas nagu puude alla mae- tud. Selles walitjes hämarus, ja kollakas- punane tulepaiste ääfil walgustas wõit wir-

ka jepajelli, kes paljaste käsiwarteaga tagusid rauda.

Wäike Siimon astus märkamatuks totta, läks tajatessi sõbra Philipi juurde ja tõmbas teda warrukast.

See pööras ümber.

Teisedki peatafid ja silmitsefid teda.

„Ütle — keegi ütles mulle, sina ei olla ometi minu õige isa.“

„Mga olen ometi.“

„Jah, ta ütles, sina ei olla sugugi minu ema mees.“
bas wõtta ja pärast truuduseta sõna murdis.“

Keegi ei naernud.

Kõik olid wait, ja neli meest silmitsefid Philipit, kes pea käele lastnud, millega ta haamriwarrest kinni hoidis.

Tema kõrwal, nende wiie hõiglatuju kõrwal kahelordjelt wäike, piijate Siimon — kohmetult tema poole üleswaadates.

Wiimaks katkestas üks jepajell waituse ja ütles, mis kõik jell filmapilgul mõtlesid:

„Blanche on kõigest hoolimata tubli naine; korralik kõige oma õnnetuse juures. Miks ei mõiks talt tublile mehele tubli naine saada?“

Teised kinnitasid siidikalt:

„See ei ole ju tema süü, kui keegi teda lubas wõtta ja pärast truuduseta sõna murdis. Ja weel muud.“

Siis jäid kõik jälle wait; kajas ainult löötja kohin, mis tuld ääris puhus. Kuni Philipp, kes siiramaani jüganwas mõttes seisnud, enda püsti ajas ja poisile ütles:

„Nüüd minel! Mine ema juurde ja ütle talle, et ma temaga tahan õhtul rääkida. Mine!“

Nende sõnadega jaatis ta poisi uksest wälja.

Siis hakkas ta jälle tööle ja ühekorraga

langefid wiis haamrit jälle alajale; jädemete kessel töötasid kõik wiis õhtuni.

* * *

Taewas oli täheselge, kui tund aega hiljem Philipp, piijapäemafuub seljas, walge maniff ees, käed ja nägu nõest puhtad, habe kammitud, Blanche uksele koputas.

Noor, ilus, uhke naine awas ja waatas tulijale kurwalt näkku:

„See ei ole õige, et nii hilja õhtul weel minu juurde tulete, herra Philipp.“

Philipp tahtis küll midagi wastata, aga wähematki häält ei tulnud ta huultelt. Kohmetult seisis ta ukse ees.

Blanche jatkas:

„Teie jaate ije aru, et ma juttudele ije enam põhjust ei tohi anda.“

Mga nüüd pahwatas Philipp:

„Mõis... mis see tähendab, kui minu naine olete?!“

Wähematki wastust ei järgnenud pimedas nende wahel. Blanche astus tuppa, Philipp läks talle järele.

Ja Siimon, kes juba woodis wiibis, kuulis juudlemist ja ka, et ema midagi jostitas.

Siis tundis ta enda äkki sõbra kätest üles tõstetud. See hoidis teda süles ja hiiudis:

„Nii, ja nüüd ütle kõigile kergatsitele koolis, sinu isa on japp Philipp Kenig, kes kõrwalestast tublisti näpistab igauht, kes sulle weel mõne paha sõna ütleb.“

Järgmisel hommikul, kui klais juba täis ja õpetus pidi algama, tõusis wäike Siimon üles ja ütles kindlal sõnal juure sõna:

„Minu isa on japp Philipp Kenig, ja ta ütles, et tublisti kõrwalestast näpistab igauht, kes mulle weel mõne paha sõna ütleb!“

Seeford — esimest korda — ei naernud enam ükski poisilurjus. Nad tundsid Philipp Kenigit — jappa. See oli isa, kelle peale mga üks õigusjega mõis uhke olla.

Mälestus.

Willi Andi.

See oli õndsamal öiekuul,
Mil pungad kõik puhkesid igal puul.
Ja inimeste põues ka
Uus elu hakkas õitsema.

See oli armsamal õhtuual,
Mil õrnalt õhkas õhusaal:
Kui mööda meist lendas üks tähewilk
Ja kaugusesse kadus me pilk.

Sa ilmusid ilusa inglina
Ja kadusid lendawa tähega.
Ei näe Sind enam; kuid igawest
Ei kao Su kuju mu südamest.

Tõde.

Wene kirjanik W. Dorosjewitsh.

Kõrgete mägede taga paigus metjas elas kuninganna Tõde. Kreegi ei näinud teda, aga kõik armastajid teda. Preestrid rääkisid temast ja panid sellega noorjoo südamed leelima. Luuletajad laulsid temast kandle kõinal.

Kord ülistati teda kui head, kuldjuukselist, õrna neiut, kord kui mustajuukselise Medouu- ja-peaga kirglist iludust. Põõsumal põuel kuulas noor pealik Sasiir kõiki neid jutte, ja et just õeldi, ainult mäljamalitutetele naeratawat Tõde vastu, siis meelitas see teda tõtt otsima ja talle filma vaatama. Kuipalju õune ja õnnistust wõis ta saata oma rahwale ja misjuguise toreda kõla omandaks ta nimi siis kõigi aegade tarwis. Ta ei mõtlenud raskuste peale, mis teda wõisid oodata, waid ta lootis pealegi, et mägi wooks ja paks mets õreneks ja tee kõotijale tajakets muutuks.

Kõõmus julgus tiwustas ta otjust. Ta ehtis ennast nagu pidu jaoks kirjude siidiriie- tega ja kõige kallimate, iaijadelt päratud jõi- jariistadega. Siis kargas ta piimwale ho- buse selga ja hüüdis oma meestele wainustu- jega:

„Soowige mulle õnne teele! Ma lähen kuningannat Tõde otsima, et talle sügawasti filma waadata ja — siis teile ta iludusest ja jumalikkusest jutustada.“

Kõõmjasti Jumalaga jättes, andis ta hobusele kannuõheid ja kihutas minema.

Tee wõis teda üle mägede ja kuristikkude. Ühe mustendawa metsa ees puhkes üks põõ- jas, milles kirjud lilled lõhnasid ja kuldnefi- lased mett korjasid.

Wäljões ütles elasid seal targad mehed, te- da „Tõde esimesteks wahtideks“ kutsuti. Nad olid ümasta lahkunud ja tegid tegemist ainult taewalikkude asjadega.

Miipea kui nad kabjaplaginat kuulsid, tu- sid nad üht wälja ja teretasid noormeest rõõmuga.

„Ole õnnistatud tarkade juurde tule- mast!“ ütles neist kõige wanem.

„Aufartuses kummardan ma sinu halli pea ja tarkuse ees“, wastas julge noormees.

See meeldis wanale ja ta ütles:

„Taewas on ju sanmu juhtinud. Kwi- ja kõigist põõsastest, kõigist okastest ja kaljukuristikkudest läbi meie juurde jõudsid, siis kaitseid inglid sind ja su hobust. Mis hea nõu toob su siia?“

„Ma kulin“, wastas Sasiir, „Tõtt näge- ma, tellest kõik laulawad ja rääguwad.“

„Mii on õige, mu poeg, ja targemini ei wõinud sa tehagi, kui meie juurde tulla. Pa- ne hobune ruttu sõõma, tule meie ütti ja ja pead kõik kuulma, mis meie kuninganna Tõdest teame.“

„Sa oled siis Tõde oma filmadega näi- nud?“ küsis noormees kadedal ja hõnewal toonil.

Naeratades kehitas wanake õlgu ja was- tas:

„Meie elame metsa ääres ja Tõde elab seal mustendawa tihniku taga. Kuske ja kardetaw on kee. Mispärast peaksite meie, targad, ennast waewama ja teda näha iakt- ma, sest me teame ju muridugi, misjuguine ta wälja näeb. Tule, ja pead kuninganna koh- ta kõik ühifikasjad kuulda saama.“

Sasiir kummardas ja ütles:

„Länan, tark mees, aga mina tahan Tõ- de ise oma filmadega näha!“

Waewalt oli ta lõpetanud, kui ta juba jälle sadulas istus. Rahakelt hüüdis wana- ke temale järele:

„Mis, fina, piimahabe, julged meie tar- kuse juures weel kahelda!“

„Luba, et lahtun“, ütles Sasiir, „et ma sind ei haawaks.“

„Kes haawab tarka, haawab terwet il- ma. Kannata, küll taewas sind su juhtumise eest karistab!“

Kiiresti ratjutas noormees edasi; tee mis ühe imeilusa moshee juurde, nagu jurelik neid harwa näha saab. Seal elas faks der- wishi, keda inimesed „truuks wahiks“ kutsu- sid.

„Rahkordjelt õnnistatud, kes nooreseas Allah templisse tuleb“, ütles üks mullah ja teised kordasid pühalikult teretust. Miipea kui nad noorekimehelt teada saanud, miks ja ku- hu ta reisis, ütlesid nad:

„Jumal ise on sind saatnud meie juurde! Mõis wõisid sulle targad Tõdest ütelda! Ometi ainult jeda, mis nad ise oma mõistusega on wälja haadunud. Meil aga on taewast tea- da, kuidas Tõega lugu on. Meilt ja meie pühadest raamatutest saad ja Tõde üle kõik teated.“

Sasiir kummardas ja ütles:

„Länan sind, auwäärt isa, aga ma ei

tulnud mitte võõraid jutustusi kuulama ja raamatuid uurima."

Mullah tõmbas kulumud kupra ja vastas:

"Ole rahulik! Lõundsin sind ju lapsena. Ma sinu isa ja vanaisa oli mulle tuttav. Nad olid mõlemad tööotsijad ja arvasid maenvalt foraanil. Aga ja imestad siiski, ku' sulle kõik ilmutame, mis teame."

Maerataades ütles Hafir:

"Minu isa läks kaugemale kui vanaisa, ja mina pean neist mõlematest ette jõudma."

Ta andis hobusele kannuakseid ja kihutas teele, kuna haavatud mullah teda tagant järelle ajatas.

Tee läks ifka raskemaks ja tumedamaks ja Hafir sai ainult veel jalajalat edasi.

Üksikelt peatas teda üks sõjamees:

"Seisa!"

"Misjuguje õigusega paned ja minu tee kinni?" küsis ratsanik.

"Mina olen vägeva padishahhi sõjamees ja pean kuninganna Tõe valdkonda valutama."

Kui ratsanik oma rehvist teada andis, ütles sõjamees sõbralikumal toonil, ise selle juures võõra ühisaid sõjariistu silmitseb:

"Tule maha! Meie suure valitseja leadustes, mis sulle ette loen, leiad kõik, mis sul vaja on teada!"

"Tänan, seda pole mulle vaja", vastas Hafir.

"Meie, sõjamehed, ei tee niipalju sõnu kui preestrid. Tule filmapilt maha!" kordas shahhi ametnik ja kahmas juba sõjariista järelle.

Aga veel enne kui ta sai mõõga välja tõmmata, oli noor ratsanik juba edasi kihutanud. Ta satkus nii paksu metsa, et vaevalt päevalgi heal teed leidis. Oksad ja teraved nõelad piinasid waest, väsinud hobust, kuni ta ühel päeval furnult maha kukkus. Hafir pidi jala edasi tungima, ilma et oleks teadnud, millal päev ja öö vaheldusid. Ta kuulis sha-

kalite, hääne ja tügrite karjumist. Siht oli ta meeletu, kuni ta äkki ühes orus päitejalgust nägi ja ta ette terkis roheline mäelilg.

Uus jõud elustas teda. Ta jõudis põlule ja nägi kena metsajalga taga lossi, mis näis ehitatud olevat taevast. Mõned, valged kui lumi, viisid üles templi juurde, mida kuldirjas foraanil jalmid ehtisid.

"Siin peab Tõe pühapaik olema", hüüdis Hafir, ja ehk küll ta oma katkirebitud riie-dest hästi oli, astus ta ometi julgesti wära- wa ette ja ütles:

"Sa tead, kõrge kuninganna, misjuguje raskused ma olen ära mõitnud, et sind palest paleste näha, sind, kes ja alati mu hinge unistus olid. Halasta mu peale ja astu wälja!"

Pühaltult wärisehes, kuulis noormees lähenevate sammude kahinat. Ta hing peatus, ja kui ta filmad julges üles tõsta, — siis uskus ta, et filmavitrastust näeb. Üks paljas wanait, kel kortsus nägu ja märjad filmad ning hallid juuksed, seisid ta ees. Ta oli kõwer ja toetus kepile:

"Mina olen Tõe", ütles ta tumedasti, ja kui kivistunud noormees kohkudes kõrvalle pööras, jatkas ta: "Sa uskusid, et eest leiad iluduse. Nüüd ma olingi. Maailma loomise päeval tundsid iegi Allahi filmad minu rõõmu. Aga sestjast on möödunud aastajajad, ja jama wanad kui maailm on minu häädad. Need tegid mu wanaks ja kurmaks."

Hafir oli kui nõdrameelne ja ta suust tuli südamkõhestav lae:

"Mis pean ma ütleva, kui minult Tõe paljukiidetud iluduse üle seletust nõutakse?"

Tõe langes ta ette põlvili ja palus üles- tõstetud käel:

"Waleta! Muidu ei otfi mind enam keegi ja terve ilm pöörab wanale, hallile Tõele armestult selja...!"

Inimesed ja päike.

Saksa kirjanik Ottomar Celsing.

Mis ma teile siin jutustan, sündis kõik lu- jagil kaugel, kaugel maal. Seal ei läinud ilm ühel hommikul enam walgeks, waid jäi pime- daks, üsna pimedaks, päris kottipimedaks. Eriti ütlesid inimesed üles ärgates: "Noh? Kas siis täna päewa ei tulegi? Ja märtsikuu on meil ju kaks!"

Natukesel aja pärast tähendasid nad: "See on ju üsna iheäralik!"

Ja jälle poole tunni pärast asus nende rin- da kartus ja aralt küsisid nad üksksteist: "Kas siis päike enam tõusta ei tahagi?"

Ja pool tundi hiljem waldas neid suur hirm; nad waatasid üksksteisele otse ja küsisid

wäriksedes: „Kas siis päike taewast ära on kadunud?“

Ja mida kauemini ilm pimedaks jäi, jeda enam kartsid nad, ja wiimaks hüüdis keegi, kes enmast alati kõigejulgemana näidanud: „Häda meile! Päikest enam ei ole, ja meie kõik suureme kilmajurma!“

Ja kõik kisedasid nagu temagi: „Päikest enam ei ole! Hirmus! Hirmus! Meie suureme kilmajurma!“

Rikkad tahtsid süü ja puid waruks osta, aga neid ei müüdnud enam keegi mingisuguse hinna eest. Ja kuipalju tulesid ka põles, inimesed ei näinud päikese pärast hirmul olles nende hiilgust; kõik oli nende silmade ees pime . . .

Nad ruttasid tähetornide juurde ja hüüdsid: „Waadake ometi, tähetargad, waadake, kas teie päikest kusagil ei näe!“

Uga need istusid oma torude ees ja wastasid: „Meie ei näe midagi. Näeme ainult musta, surunud tihjust. Päike on kadunud.“

Ja huludes ning hambaid lõgistades palusid inimesed:

„Oh kui päike weel paistaks, ainu korragi!“

Nii walitses terwel maal suur ahastus ja nutt. Kõik kurtisid kadunud päikest taga. Kõik inimesed mõtlesid surma peale, mis nüüd tuli, ja kahetsus woogas neil ühes werega läbi soonte, ja neil oli, nagu tahaks nende weri seisma jääda, nii piinas neid paha südametunistus minewitu pärast.

Seal ruttas noormees oma mahajäetud pruudi juurde: „Oh, kui ilm jälle walgeks läheks, ma oleksin sulle truu eluaja.“ — Seal wiistas rikas ihnustoi oma wahakotid eemale: „Oh, kui päike jälle paistaks, kuipalju head tahaksin ma teha!“ — Seal lastis laiff oma peanutes raamatute kohale langeda: „Kuidas tahaksin töötada päewawalgel, töötada ja tubliks saada!“ — Seal jooksis juur eludaam oma lapsuse jälle juurde, keda ta waewalt tundis: „Ah, kui jälle päike järaks, kuidas tahaksin sulle hea, armastaja ema olla!“ — Seal murdis kuningas oma walitsusköpi katki: „Mu waene maa! Ah, kui päike jälle paistaks, kui õiglaselt tahaksin walitseda, ja kõik meelitajad ja tõusid lükkaksin ma eemale!“ — Seal langes õõnsa palgega munn, kel põlew tulelont käes, puuriida kõrwale põlmili: „Ah, Sumal, lasse päike jälle paista — kui hea ja salliw tahan ma olla nende wastu, kes teisest ujust on!“ — Seal huljus usmwatu pimedas kirikus ringi, kotas altari ette, langes seal põlmili ja wigas: „Walguist, walguist, päikesewalguist! Oh kui walgelt tahan ma siis elada!“ — Seal lallutas joodik, talle nagu hirmu pärast walge: „Tuleks jälle päike! Kuidas tahan hooli kanda omaette eest — ilal enam ei wõta ma wiina tilka suhu!“

Nii nuutsuti, nuteti ja kurdeti igal pool — kõik, kõik tahtsid paremaks, aujamaks, kallimeeljemaks saada, kui aga päike jälle paistma hakkaks.

Ja äkki — äkki ligineb kohutaw tormituul. Weji tungib merest wälja, tõuseb, tema waht priisib linna. Wihma sajab kui oawarrest, sajab rahetki, ja inimesed langewad maha, nuttes, kurtes — waike hulgemine kajab läbi wihma ja tormi. Nad kõik ootawad põlswal põuel lõppu, lõppu omale ja kõigile, wäriksed ja wabijewad, tudisewad ja lõdisewad.

Torm aga kaswas ja kaswas, ja paha ilm muutus itka hirmjamaks, hirmjamaks. Puud murdusid ja mõned majadki kukkusid kokku. Ja siis — äkki — käis hirmus tormipuhang ja waata — ilm läks walgeks. Walgus tungis maaslamajate filmalagudest läbi.

Nad ei julenud üles waadata. Urwasid, et see tuli on, mis neile wastu säras — tuli maailma hukkumiselst.

Uga nende ümbrus jäi waijemaks ja waijemaks, ja läks heledamaks, heledamaks. Ja üksteise järele julgesid nad ju pead tõsta ja kõrwale waadata. Ja mis nad nägid: see ei olnud tuli, see oli — päewawalguis!

Siis hüüdis keegi:

„Päike on jälle wäljas! Waadake, waadake! Need olid ainult pakjud pilwewad, mis teid katkisid, wäga pakjud pilwewad. Waadake! Ta on jälle wäljas!“

Kõik kargasid üles ja awasid filmad: tõepoolest! Läbi lõhkikristatud pilweärte waatasid nad üles nagu pimedasse kuristikku, ja selle taga säras sinine taewas. Seal wälkus ka juba üks kii. Warsti tungis terve päike pilwewest läbi, ajas need kairali ja walas inimestele kaela walgust, inimestele, kes seal seisid rabalas riides, kahwatanud näol, suuril filmil, mis nagu päikest oleksid tahtnud enestesse imeda.

„Päike paistab jälle!“

Ja nende südamesse woogas hõiskamine ja pääskmine; nad kaelustasid ja juudlesid üksteist, hüppasid ja kargasid kui meeletud ja hüüdsid itka ja itka jälle:

„Päike paistab jälle! Päike pole kadunud! Päike!“

See aga, kes enne kõigeesimesena ja meeletlikumana häda karjunud, see toibus nüüd ka esimesena, astus pilkawalt teiste ette ja kiisis:

„Kas tõesti uskusite, et päike maailmast lihtsalt wõiks kaduda? Mina omalt poolt pean ütleva, mulle oli see otsekohe selge, et siin ainult humitawa pilwestikuga tegemist oli. Jah, öudne oli ju see ilm, jah, aga kas te siis tõesti nii rumalad olite, et looduseeaduste äkilist muutust wõisite oletada?“

Teised lohmetasid, mõtlejad järele, toibusid ja hakkasid häbi tundma, et nad nii lollid ol-
nud, tegid ükskõiksed näod ja waletasid üks-
teisele:

„Ei, ei, muidugi! Ega's meiegi teist ei
mõelnud kui tema. Seei mõinudki ju midagi
muud olla, kui hämitaw pikvestikumäng.
Jah, jeda arwastime lohe. Eks ole, see oli al-
les nali, mis? Nii mõnegi mehe püksid ajas
lõdise! Suurepäranel!“

Nad naersid ja ei suutnud küllalt naerda
jelle määratu nalja üle, mis nii paljuid nen-
dest oli ehmatanud.

Nad läksid koju ja seadsid kõik jälle korda,
mis torm ja west neile kahju teinud. Aga sel-
le peale, mis nad alles wähe aja eest lubanud,
ei mõelnud enam keegi, ei tahtnud mõelda,
jest kes jeda olets teinud, jeda olets waerma
hakatud, et ta päikse kadumist olla uskunud.
Polnud ju ka mingisugust hädaohu; pisut wih-

ma ja tormi — kas sellepärast oli waja oma
elu muuta?

Mahajäetuna ja murelikult istus üksik
pruut, rahakotid teraskappides läksid ümmar-
gusemaks; raamatud tolmusid ja kannatasid
koide käes; laps nuttis hällis ja ootas asjatult
oma ema; meelitajad ja tõusikud küürutasid ja
laskisid funingal enestele jälle autähsti kaela ri-
putada; puuriit leekis ja lämmatas oma suit-
juga suurewa ketseri südamest tulewa palme;
kirikuüks oli lahti, aga uskmatu ei waadanudki
sinna poole; wiinajõgi tungis edasi ja wiis
enejega kaasa kõik inimliku õnne ja jõu; kõik,
kõik jäi, kuidas ta olnud, enne kui kohutaw
päew tuli.

Suur, maha päike aga ei olnud weel ial
nii järewalt, nii lahkesti maeratahes, nii joo-
jalt andeksandes wäikse, wäikse inimesejoo pea-
le alla waadanud, kui sel päewal.

Keskööl.

Ed. L. Wöhrmann.

Läbi öö kui midagi tuikab,
just kui tuksataks walu.
Uinub ju mets ja magab palu,
eemal kuusikus öökull huikab:
Kuhuu — kuhuuu!

Kusagil kaugel nõmmerajal,
üksikus metsatalus
just nagu hädawalus
koer hulub kaebawal kaja:
Uhuu — uhuuu!

Kuuwalgel kõrgel kabeli taga
tantsiwad waimud ja tondid,
tantsiwad, karglewad säärekondid,
hüepeldes ringi üminaga:
Umbluu — umbluuu!

Kuidas see haarab, hinge jahmab! ...
Uni ei tule, ei tule!
Südan rahutut ta ei sule . . .
Keegi kui kutsab, öö seest kahmab:
Uhuu — uhuuu!

Saaremi võre tagant.

Daani kirjaniku Børge Janssen'i romaan.

3

Kirikutellad hakkasid helijema. Manamees pistis sõrmed kõrvadesse ja pööras jalaga vastu maad. Uudishimulikud tungisid igalt poolt lähemale. Politseinikud, kel punased jeansid peas, liikkasid lähemad tagasi.

Tõllad nurasid ette, kiriku-uksed avanefid.

Drelihäälte vägevast lajal ja viirukisuiitsu saatel ilmusid pruut ja peigmees päevamall-gele.

Pruudi loor oli näo eest ära, ta pea meidi kuklas, kuna ta särava pilgu heitis rahvamurrule, kes ta jalgade ees kooogas. Keegi taku-naine tõstis oma lapje kõrgele, pruut viskas talle mufutätt ja pööras siis Buto poole, kes oma käemarre tema piha ümber oli pannud.

Nüüd olid nad tõllas; jelle üks langes nende taga kinni.

Nüüd tõusis ümberringi määratu rahutus. Inimesed tungisid lähemale, politseinikud ei jaksanud neid enam tagasi tõrjuda; läbi rahvamurru tungis jalk kastanimesi, nende ees teegi raut, kes ahvareades keppe keerutas.

„Ära sõita!“ hüüdis hääl kirikutrepilt.

See oli kindral, kes hüüdis.

Hobujuhst plakutas piitsa, hobused tõmbasid, ja rahvas taganes. Kastanimesed olid nüüd juba üsna ees, nende ninas manamees. Teised piüdisid teda tagasi hoida, aga tema liiskus enda lahti ja rapas ühel hobusel juu äärest kinni. Nüüd plaksatas raske piitsahoop talle pähe, nii et ta walu pävast kui meeletu karjatas.

Politseinikud ruttasid kohale ja mõtsid ta kinni. Hull kiskendas, maiseid nuttis, talume-
hed naersid ja arad panid plehku, nii et karnad wälkusid.

Läbi kára kajas kindrali hääl:

„Kahu! Tee lahti!“

Ja filmapilkne rahu järgneski, kuna politseinikud tõllale teed tegid.

Aga sees tõllas wajutas Fatme enda kõ-
masti Buto wajale ja waatas talle hirmunud silmil näkku.

See oli sama pill, mida Buto Miljaka last-
dalt põgenemiselt tundis, ja kuna ta mõtles tolle- ja sellekordsete olude peale, wõttis ta nooriku ümbert kinni ja suudles ning suudles teda lõpmata.

„Ah, Fatme, Fatme, nüüd oleme abielus!
Süüdu ja karjugu nad wäljas, mis tahawad, ja olgu kõik maailm meie vastu, mis kahju see meile teeb? Meie lõhume silla oma tagant ja elame ainult erestele ning oma õrnel!“

„Buto, minu ijand ja walitseja!“

„Ei, ei, üttele: Buto, minu sõber, mi-
nu — — —“

Samal filmapilgul peatas tõld.

Kõlas muusika.

Üks awati; wäljas seisis walges riides noored daamid, käed täis lillefid, millega nad peigmehe ja pruudi üle puistafid.

Fatme hanges noortele neidudele kaela ja hüüdis rõõmupisaraid walades:

Buto, Buto, kui head nad minu vastu kõit on!“

Kui ta silmad üles tõstis, seisis nende ees ohwitseride kastiwo aed. Riiklikult lipuehtes o'lew puiestrate wiis kastiwo'sse, mis wanikutega ja pargadega ehitud. Balkonil mängis sõjawäe orkester.

Noored neid käisid noorpaari ees ja pil-
dusid tema teele lillefid.

12.

„Raske manamees lahti!“ oli kindral po-
litseinikkudele hüüdnud, ja wana Saladin, kes nagu meeletu käte ja jalgadega oma üm-
ber tagus, omandas jälle wababuse.

„Reetud igaw lugu,“ oli kindral mitu kor-
da hüüdnud, kui tõllas istus; „mis jaoks kõit see kommet on!“

„Serral kindralil on õigus. Aga noor
proua tahtis oma pulmapäewa õige pidulikult
pihitseba.“

„Ja jah, seda tahawad naised ju alati.“

Ta sõitis adjutandi saatel teele, kuna turu-
plats inimestest jälle õrenes.

Aga eemal tänawanurgal seisis üks wana
paksult looritatud näoga eit ja wahtis kauge-
newale tõllale tarretult järele.

Temale lähenesid nüüd kastanimesed. Nad
waikisid, ainult wana Saladin hüüdis:

„Noh, memmed, arghitfid, mis kthate siis
nüüd teha?“

Keegi ei wastanud.

„Luletame Fatmele wannet meelde“, lau-
jus wiimaks üks nendest.

„Noh, siis pead juba hea piitsa kaasa wõt-
ma.“

„Mäete seal!“ hüüdis Mustafa maja uus
omanik ja tähendas looritatud naise peale.

Nad jäid seisma ja ta ütles sumbutatult:

„See on Mira, Mustafa wana naisteeni-
ja, Fatme amm.“

„Mis siis temast?“

„Wahest lähed teda meie waja!”

„Lollus! Kas siis mehed juba naistelt peawad abi kerjama?”

„Sel puhul wõib asja naiste kaudu küll kõige paremini korda jeada.”

„Ah mis! Minu ajal wõeti appi nuga ja piits. Need on vähemalt radikaalsed abinõud. Ja taewas teab, et meie aega ei wõi faotada. Ikka juuremaks kaswab tütarde arm, kelle nad meilt rööwinud, ikka suuremaks poegade arm, kes nende kihwtijookidele ohwriks langewad. Iga päew, mis tegeuujeta möödub, on patt Allahi wastu. Juba homme wõime jurra, ilma et kätte jaatime maksta. Pidage jeda meele. Fatme sülitas koraani peale — sülitas, ütlen ma!”

Kauf wabises mihaft.

Teijed katjusid teda rahustada.

Pittamisi läksid nad edasi.

Nüüd jõudsid nad üles türtleaste linnajaku. Seal walitses sügaw vaikis. Minult haaremite mõrede taga jostitati.

Uga läbi waikuse kajas nüüd eemalt jumunud Wiini waltseriheli. Haareminajed wõisid jeda kuulda ja mölgutajid selle juures ise oma mõtteid; ka Saladin ja teijed wõisid jeda kuulda, ja nemadki mölgutajid selle juures oma mõtteid.

„Need eeslid teewad ikka käre tühja asja pärast”, jostitas Saladin, „muidu ei ole nad õnnelikud. Uga mina tahan ka pulma minna!”

„Lollus. Jää rahulikult siia!”

„Siia? Kas ei olnud Mustafa minu jõber ja miks ei peaks Mustafa sõbrad ta tütre pulmast oja wõtma? Wõi ei ole nad jeks küllalt head?”

Nende ees tõusis ühe wäikse minareti torn üles sinitaewa poole; ülewalt kajas mu'essini kaebaw hää. Oli palwetund. Kauf waikis; kõik läksid sinna palwetama.

Uga ijeenejes jatkas wana Saladin oma kõnet:

„Lähem pulma! Lähem pulma!”

13.

Sõjamäe orkester lõpetas Wiini waltseri. Ohwitseride kasiino lahtistest akendest ning üstest kajajid naer ja lustilikud hääled wälja.

Siis jäi idil äkki waikjeks.

Nuga kõlises wastu klaasi ja kindrali hää kajas selgesti kuuldawalt:

„Minu daamid ja herrad! Ma tõstan selle klaasi noorpaari terwijs. Oleme täna jaanud keiserlik-kunilikus kindluses uue kaaswõtteleja. Ta on tingimisteta alla annud meile, jee tähendab meie armjale jettimehele Swicalale, ja meie oleme selles õnnelikud. Tei-

le, herra leitnant Swicala, wõib Teie wiimaste tegude eest ainult kiitust anda. Teie olete ennast näidanud wapra solbatina ja olete wõidu saanutanud, mille pärast Teie peale paljud wõimad kadedad olla. Ja mis armulikku prouat puutub, siis on jee mulle auks, et tal- le terve garnijoni nimel tohin tere tulemast ütelda. Ka Teie olete tubli soldat olnud. Küll on Swicola kindluse wõitnud, aga mitte ilma raske kaotujeta. Ta on kaotanud jüdame. Ja jee jüda, armuline proua, on Teie hoida hoidke jeda ustawalt. Sest jee jüda on hea ja eht, minna tean jeda! Ja Teie, Swicala, olge lõpuni heats jettimeheks meie kõige noorema- le ja kõige ilusamale nekrudile. Jumal andku Teile jeks jõudu! Ja nüüd, mu daamid ja her- rad, kolmefordne hurraa noorpaarile!”

Nihutati toole, wahuwiina fergid pauku- sid, kolmefordne hurraa kajas. Muusikafoor mängis tushji.

Worsti pärast jeda läksid pidulised aeda, röömiks meeleolus, lõbusasti juttu westes ja nalja heites.

Kõige ees noorpaar, siis kindral oma lau- daami jeltjis.

Kindral astus nooriku ette, lõi kannad kokku ja andis talle fätt.

Samal filmapilgul kahmas noorik kindrali käest kinni ja juudles jeda mitu korda, kuna talle piisarad filma tulid.

Kindral läks näost weel punajemaks. Ita tema filmad läksid märjaks.

Siis katjus ta oma fätt wabastada. Fatme aga oli ta ette põlwili langenud ja juudles ta fätt edasi.

„Armuline proua, jee on liig, liig. Juma- la eesi, jee on liig”, kogeles kindral.

„Fatme”, jostitas Bufo, ja noorik tõusis üles.

Eee ijeäralik pill oli aga juba hulga wõõ- raid kokku meelitanud. Ohwitserid kehitasid õl- gu, daamid pistsid pead kokku.

Bufo waatas poolkraenatades, pool kte- heitewalt alla noorikule, ja kui jee ta pillu nägi, hakkas ta nuutsuma ja langes ta rinnale.

Kindral oli täitja rahutu.

Bufo trööstis Fatmet, nagu last tröösti- tasse, kuna külalised rahutuks jaid.

Äkki teatas ordonants:

„Kohwilaud on kaetud!”

„Kohwi”, kordas kindral nagu koorma alt wabanedes, „kohwi on meie lahinguhüüd, mu herrad; mul on au armulist prouat kohwilau- da jaata”.

Ta tegi noore proua ees kummarduse, kes ta käe alt kinni wõttis, kuna ta abikaasjale jost- tatas:

„Oled ja minu peale pahane, Bufo?”

„Mispäraft peaffin sinu peale pahane olema, laps?“

„Bijarad olid kadunud.“

Fatme naeratas, järgnes siis kindralile ja ütles, Wufo peale tähendades:

„Ah, herra kindral, tohib ta kaaša tulla?“

„Aga wististi, armuline proua. Pealegi ei lahuta ma teid kauaks. Niipea kui wõin, kaon, ja siis on ta Teie päralt.“

Wiimaks ometi olid nad läinud. Ainult wäike terawa ninaga ooberstiproua, kelle kindral lauale saatnud, oli ühe noorema staabiohwitseri proua seltsis aeda jäänud. Proua ooberst tegi wäga walju ja haawatud näo, kui noorem ütles:

„Tore pidu, eks, armuline proua?“

„Ah, jah.“

„Ja kindrali-herra pidas ford jälle jüdam-lifu kõne.“

„Ah jah.“

„Kas proua ooberst seda ei arwa?“

„Mina arwan, ei oleks paha olnud, kui kindral noorele prouale oma kõnes mõned näpunäited oleks andnud. Siis oleks lugu, nagu see siin praegu eñines, tulemata jäänud.“

„Jah, sellepoolest on Teil õigus. Nii wõi wäga piinlik.“

„Bäris skandaal!“

„Jah, see põhwitus!“

„Aga mis peab selle kohta ütlemata? See on ju hommitumaalase weri, hommitumaalase weri. Sellest ei saa lahki. Uskuge mind, mu armas.“

Kohwi oli joodud.

Ümberringi aias kõrijesid mõõgad ja fajasid waljud hääled. Aga mõnes kohas sofistari ja noored ohwitserid olid mõõgad kõrgele riputanud, et nad ei kõrijeks. Wäljas turuplatzil, teisel pool raudwõret, kus wahipost edasi ja tagasi käis, seisis rahwamurd, kes muusikat kuulas ja inimesi filmittes.

Neude hulgas oli ka tükkfasi.

Kindral oli juba ammu sõna pidanud ja noorpaarist kaugele läinud. Müüd ajas ta terawinalise ooberstiprouaga juttu.

„Herra kindral on täna jälle naela pihta tabanud. Teie jüdamlikud terwitussõnad noorele prouale on kõikkülget poolehoidu leidnud. Eriti tegi see mulle noore proua päraft rõõmu, kes meie ringfondadele alles nii wõõras on.“

„Suurepäraline wäike naine. Ainult järelmäng oleks wõinud olemata olla.“

„Jah — wäike pitant maiustus. Koh, mis peab ütlemata, ta on ju muidu ülifena.“

„Jah, eks ole tõsi, armuline proua? Ujun, tema poolt jaame ajajookul weel palju rõõmu tunda. Wahest olete nii lahke, proua ooberst,

wõtate ta oma hoolele ja silute, kus tarwis. Aga wabandage, armuline proua, kui Teist lahkun, tahaksin oma adjutandi üles leida. Mul on weel üks tähtjas teenistusasi toimetada, mida edasi lükata ei wõi.“

„Silm ole waheajal pimedaks läinud. Sgal pool oli puude külge kirjud laternad pandud ja ülewal taemas kirjad tähed. Oh! oli puhas ja pehme, roosid ja jasmiinid lõhnasid ja läbi jelle tajas jumbutatud muusika uinutawalt kuni aia kaugele murka.“

Seal jalutas Wufo Fatmaga.

Wufo käst oli Fatme piha ümber.

„Ja siis, Wufo, nad kõik on minu wastu nii head. See tuleb wist küll jellest, et nad ristiniimesed on.“

„Wõib olla.“

„Nad kõik naeratawad mulle wastu ja noogutawad mulle pead.“

„See sünnib jellepäraft, et ja nii wõlulid ilus oled. Sind peab armastama. Teist ei saa. Ah, Fatme, Fatme!“

La pigistas nooriku oma rinnale.

„Wufo, ma ei juuda uskudagi, et see tõsi on, mis paater Jwan ütles.“

„Mis ta siis ütles?“

„Et meid keegi ilmas ei wõi lahutada, ei keegi, ja et sina termeks eluajaks mulle jääd.“

„Jah, laps. Ja siis wõid ka jelle peale kindel olla, et ma kindrali sõna järele teen ja sulle akati ustaw jeltiline tahan olla. Meid ei pea mingi asi lahutama.“

Wäljas aia ees fajasid paljud hääled.

Fatme jäi kuulutama.

„Mina, kui Mustafa sõber, tohin ometi ta tütre pulmadesst oja wõtta.“

„Wai, Saladin, wai!“

„Si, ei, seal sees wiibib ta, seal, seal — Fatme, Fatme, mõtle oma wande peale!“

Nooriku juust tuli farjatus; ta läks Wufo rinnal jääkülmaks.

Täis hirmu kandis ta tema läbi aia; ja mal filmapilgul kõlas lustilik waltser.

14.

See oli wäga iseäralik ja imelik kui hästi terve Serajemo teadis, mis noorpaari majas sündis.

Ruht kõik need lood tekkisid, ei teadnud keegi. Aga nad olid olemas.

Leitnant Skwicala oli juba mõne kuu päraft õnnetu, ja see ei olnud, põhjalikumalt waadates, sugugi nii imelik. Sgatahes olid enam jagu ohwitseride naise jellepoolest ühel armamisel. Need, kel tütreid olid, ei saanud tõesri aru, miks niisugune inimene, nagu Skwicala, kes teenistuses tõusba wõis, niisuguse naise wõis wõtta. Mitte wahest oma tütarde pä-

rašt. Nende peale nad ei mõtelnud. Aga sellepärast leidsid nad, et leitnandi walt õige ei olnud.

Maailmas peab ju alati teatud arwamisega rehtendama, ja siin oli jutt terwe garnisoni heast nimest. Kvicabal oli mitte ainult warandust, tal oli ka hea nimi. Ja et üks niisugune mees ühe haaremineiu omale naiseks wõttis, oli kuulmata ja jäi jelleks.

Garnisoni hervade mõtted olid piisut wabamad ja sellepärast pörfasid abikaasad nii mõnigi kord ägedasti kokku. Jkka tulid naised sama rumala argumentidiga, mille peale kindral wähe maiskalt omas kõnes tähendanud, et Fatme ilus olla. Nagu wõiks niisuguses tõi- ses, seisukorras hooiwamas kokkufõlatus abielus wälimus mingisugust oja etendada!

Nimelt terawaninaga proua ooberst wõis otse meeletuks saada, kui ta mees noore proua heaks mõne sõna ütles. Nägi ju tõesti nii wälja, nagu oleks endine haaremineiu tedagi oma wõrku meelitanud. See puudus weel. Siitamaani oli terawa ninaga proua oma abielus alati ojanud korda pidada. Ja oma abikaasa ei lastnud ta weel enese käest heaga rõwida!

Sellepärast otjustas ta filmad ja kõrwad lahti hoida ning mitte mingisugust wõimalust mööda minna lasta, et noore proua jeltskondlikku lugupidamist alandada. Et sihile jõuda, ei leidnud proua oobersti armastest paremat abinõu, kui usinasti külas käia. Kusagil ei saadud ju rohkem kuulda ja lobijeda, kui niisugustel külastäitudel.

Bulmaõhtune lugu oli ueljateistkümnne päewa jookkul üksna imestamiswääriliselt kaswanud. Fatme oli kindrali ette kahe põlwe peale lastanud ja ta kuuestilu juubelnud.

Kas oli niisugust asja enne kuulnud!? Mõelbaga, ohwitseri proua kindrali ees põlwil! Oleks asi ümberpöördukt olnud, noh, seda oleks weel kuidagiwiisi saanud wabandada. Aga see lugu — ei!

Ja siis teine skandaal pulmaõhtul!

Seal oli Kvicala oma minestanud nooriluga otse sel filmapilgul aias nähtawale tulnud, kui parajasti taheti tantsuma hakata. Selle läbi olid ohwitserid ja noored neiud meel oma tantjulõbusi ilma jäänud. Mis see komöödia tähendas? Sest see oli komöödia ja muud midagi. Aga jelleks oli ohwitseride fastino liig hea.

Ja, mu Jumal, kuidas käis see asi üldje kokku? Dramaatiline hoiatushüüe, hüüe sealt maailmast, kust ta pärit, mis aga ohwitseride ringkonnale wõõras. Kindral, kes noorte naiste wastu alati teenistuswalmis, oli asja muidugi uurimisele wõtnud. Kuid sel polnud

tagajärge olnud, waid ta oli skandaali weel laiendanud, mitte jumbutanud.

Arwatawasti oli juba tooford, juba pulmapäewal, noorpaari wahel tüli olnud — ja see kordus — seda teati selgesti — pea igapäew. Oli see siis nii imestamiswääril? Jmes-tada tuli öieti, et Kvicala seda üldje niikaua kannatas. Sest põhjalikult waadates pidi ju niisuguse harimata inimeje jeltjäs elamine seige piinakammer olema!

Mõned heasüdamlikumad daamid arwasid küll, et kõike, mis jutustati, ei tohtimat uskuda. Aga tõsiasi oli, et noor proua Kvicala ennast just oobersti prouale, mitte kellelegi wähemale, halwast küljest oli näidanud. Seda teati ooberstiproua enese juust ja see o'i ju wanast aadelisoost ja tema jutu juures oli sellepärast wõimata kahelda.

Proua ooberst oli noore proua juures küllas käinud ja juttu westes olid nad ka Wiini, Berliini ja Pariisi juurde jõudnud. Sellejuures oli noor proua üksna imestanud näo teinud ja lapsikult seletanud, et tal aimugi ei olla, mis asjad Wiin, Berliin ja Pariis olewat. Sellejuures naernud ta weel, nagu oleks jutt mingisugusest õige kentsakast asjast.

Waene Kvicala oli ometi teises arwamises olnud, ja et teda mitte haawata, oli ooberstiproua oma tuntud taktiga jutu teisale juhtinud.

Aga kas see ei olnud skandaal, et garnisoni elas üks ohwitseriproua, kel kõige algmõisteliematest asjadestki aimu ei olnud?

Ja ometi ei olnud see weel kõigehullem skandaal.

Kvicala armastas muusikat peaaegu otse haigliselt — noh, seda tegi wist ta Wõõmi weri — ja otse sellepärast pidi järgmine skandaal teda päris kahetõrdjelt tabama — waene Kvicala!

Õhtutundidel ta peaaegu muud ei teinudki, kui mängis kallimale kitarril peal midagi ette — ja ta mängis toredasti. Aga kes teda tahab mõista, sel peab teatud kraad haridust olema. Ja kuna ta noorikul seda ei ole, siis tunneb ta igarust.

Ta hakkas aegutama ja jälle aegutama — furd korra järele, ja wiimaks — wabandage — norstas!

Waene Kvicala leppis sellega kord, faks korda, kolm korda. Siis aga jäi ta wihajeks, wistas kitarril maha, nii et see purunes, ja Fatmefene ärkas.

Kõige naljakam selle juures oli aga järele-mäng. Loll raine muidugi nuttis ja oli mee-leheitel, ja seda nii awalikul, skandaalsel wiisil, et sellega terwet jeltskonda haawas ja allandas. Ta oli nimelt sans facon teenijale

kaela langenud, nutnud ja kaebanud ja temalt nõu küsinud, kuidas meest saaks ära lepitada!

Ohvitseriproua tüdrukut kaelas! Mon dieu, see tegi inimese ju naeruvääriliseks!

Mõlemad olid siis targad pead kofku pistnud, ja laulu lõpp oli, et mõlemad koos linna läksid ja midagi õstsid, mis majaherrale pidi rõõmu tegema. Doll naine tahtis mehele nimelt näidata, et ta magamisest hoolimata ometi muusikat armastab. Ja kui Kvicala koju tuli, valmistati talle see vastuvõtmine.

Lävel seisis nimelt armuline proua ja mängis kõige plebeisimat mänguriista, mille nimi harmoonika, ja ta mäng oli kole.

Selle järele andis ta kingituse säraval näol mehele ja ei suutnud oma lollis peas aru saada, miks mees õnnelik ei olnud.

Noh, nagu veldud, kõike ei usnud, mis jutustati. Vastuõhka. Kaaluti pehmemat kottu õistmiste poole, püüti kõike võimalikult maovandada, juba ise oma lugupidamise pärast. Pölati ju igajugust staandaali ja oldi enesegagi ametis, miks siis veel teiste asjadesse segada. Seda ja jarnast kinnitas vähemalt ooberstiproua igal külastäigul, mis tegi, ja tema sõnade juures ei tohtinud ju jeeqi kahelda.

Õeäralik oli aga, et kõik need lood ometi — Jumal teab, kuidas — teatawaks said.

Ja nad kasvajid wahetpidamata, ja kõik kahetsejaid waest Kvicalat ja tema kõrwal ka wäikest rumalat prouat, kes asja ju paremini ei teadnud ja kelle õnnetus ainult ta wäike haridus oli.

Ja mida enam noortpaari kahetseti, seda kihwtisemaks muutusid lood, mis neist jutustati.

15.

Midagi peitus nende kihwtiste loode taga.

Tõsi küll, dramaatiline hüüe pulmaõhtul jäi selgitamata. Sest kui kindral warsti peale teda raketi atast üles lastis, et wahipostile sellega tähelepanematusse pärast peapeju anda, olid türklased wana Saladini juba ammu eemale wedanud.

Tõsi oli ka, et terama ninaga proua ooberit oma haruliku tahti ja peeme tundega noort prouat oli waatamas käinud, et teda üle kuulata maadeteaduses. Järelmängust aga ei olnud tubli proua sõnagi lausunud.

Ja see oli järgmine olnud.

Kvicala ei olnud põrmugi kurb olnud. Ta oli Fatme teadmatuse üle naerunud, sest et see, tema armates, Fatmele hästi passis. Aga kui jündinud von Sprindelnagel lahkus, oli Fatme oma kied Wuko õlale pannud ja temalt küsinud, kas ta tema peale tõesti pahane ei ole, kas ta ei kahetse, et enesele nii rumala naie wõtnud, ja siis oli Wuko talle seletanud, tema-

le olla see üks sama kõik, kas ta Wiini, Berliini ja Pariisi tunneb, sama üks kõik ka, kui ta temale midagi ütelda teab Bekingist, Bangkokist Nagasakist. Kuid kahju need teadmised igatahes ei tegewat.

Fatme juudles teda ja tegi väga järelnõutliku näo.

Sest ajast jaadik oli Fatmel midagi õige tähtsat toimetada, ja igakord, kui ta mehe tulekut kuulis, peitis ta õige ruttu midagi lauasjahlisje.

Kui Wuko aga mõni päew hiljem teenistusest koju tuli, seisis Fatme laiaiaetud kätel läwel ja hüüdis talle wastu:

„Wiin on Austria keisririigi pealinn, temas on üks miljon kuusjada seitsekümwendwiis tuhat kaksjada kuuskümwend üheksa elanikku, kolmeteistkümwend tuhat kaksjadalühelja maja, kuuskümwendwiis kirikut, kaksikümwendkähelja floofrit, kolm sinagoogi ja hulk paleesid!“

Wuko oli inestuse pärast keeletu, tahtis teda kaelustada. Aga Fatme hoidis teda tagasi, särast näost, naeris, et hambad wälkujid, ja ütles:

„Wuko, ma tean veel enam!“

„Lollus, laps!“

„Ometi — Berliin, Saksimaa ja Preisi pealinn, seisab Spree jõe kaldal ja temas on kaks miljoni kolmkümwendwiis tuhat üheksajada elanikku —“

„Aga, armas, kallid Fatme, see on ju juurepäran!“

Ta tahtis naist juudelda. Fatme waatas aga väga tõhijelt, hoidis teda tagasi ja ütles:

„Kannata, Wuko, ja pead kannatlik olema. Ma oskan veel enam!“

„See on wõimata. Kas tõesti veel enam?“

„Jah, kuule ometi: Pariis, Prantsusmaa pealinn, kindlus —“

„Aga üttele mulle, laps, oled ja siis kõik maailma pealinnad pähe õppinud?“

„Ei, esiotsa ainult kaks pealinna ja peale selle veel kauba- ja sadamalinna.“

„Oh ei — jätame selle teijets forraks. Õjiti pean sind juudlema. See on tähtsam.“

Fatme tegi nii pettunud näo, et Wuko oma waheselegamist kahetsej ja teda palus edasi pajatada. Ja Fatme kõneles Pariisist, Bekingist, ja Bangkokist põhjalikult ning lõpetas teatega, et Nagasaki Jaapanis, Kiufiu jaarel kauba- ja sadamlinn olla, kus sadaseitse tuhat nelijada kuusteistkümwend elanikku olemat.

„Aga kas tead ka kindlasti, et wiimased kuusteistkümwend õiged on?“ küsis Wuko naeritades.

„Täitsa kindlasti. Näe, siit wõid ise järele waadata!“

Ta lõi oma geograafiaraamatu ning tä-

hendas arvude peale. Bufo silmitses teda au-
fartlikult, mõttis ta kaela ümber finni ja sele-
tas, et ta väike naine taht palju tragim olla.
Magaajati olla ta alles tema läbi nüüd selg-
sti tundma õppinud.

„On see tõesti tõsi?“

„Jumala eest!“

Ja noor proua oli rõõmu pärast otse mee-
letu.

Sel hommikul jõid nad mitu klaasi kofku,
pilgutajid üksteisele filmi, ja kui kohvi tuli ja
sigariuits õhku täitis, istus Fatme Bufo põl-
vel, tema najale toetades, ja neile näis, nagu
oleksid nad olnud kõige õnnelikumad inimesed
maailmas. Ja võib olla, et nad jeda tõesti
olidsi.

Kõigest jellest ei jutustanud kihvtillood mi-
dagi, ja ka sellest vaikisid nad, kuidas wiletsa
harmoonika käsi edasi käis.

Tõsi oli, et Bufo Fatmele oli ette mängi-
nud ja ette laulnud. Sellejuures oli ta mär-
ganud, et Fatme, pärast tütkaegset mahwat
kuulamist, kohmetuks oli jäänud. Wiimaks oli-
gi ta pea õlale wajunud ja uni talle filma
tulnud.

See oli Bufole tõesti teatud pettumuse
walmistanud. Aga Fatme oli ometi nii ilus
ja ta rind pihiku all nii peen ja paijum.

Kaua istus Bufo sügawas mõttes ja sil-
mitses teda, aga ta oli ometi õnnelik.

Kuid see kordus õhtu järele — alati
wäsis Fatme. Aga, juur Jumal, uni ei ole
ju kellegi patt. Nii mõtles Bufo teineford.
Aga kosmas, neljas kord, jah, siis oli ta Böö-
mi weri kihama hakanud. Kaua oli ta maga-
wat Fatmet pahajelt silmitsenud. Waimus
nägi ta teda oma ees kuubalget palkonil roo-
fide lõhnas. Kuldrahad jərəsid ta punasel
fessil, mustadel juustel, kuldtikandused kiir-
gajid ta siidiriitets ja filmad wõlkujid — ja
nüüd — igapäewane lihne kleit — — tooford
oli ta temale rooji wisanud, nüüd — magas ta.

Äkitselt hakkas ta weri kihama, ta wiskas
kitarri maha.

Fatme ärkas, waatas kohkudes ringi ja
laotas siis käd tema poole laiali. Nende filmad puutuski kofku ja noor proua nägi
oma mehe filmis wiha, tusk, kurbust. Ta
langes tema ette põlwili, mõttis ta põlvede
ümbert finni ja palus andeks.

Oleks Bufo ta wälja naernud ja teda ta
ägeduse pärast pilganud, Bufo oleks kaasa
naernud ja asja ifegi naerumäärse leidnud.
Aga nüüd — ta soowis ainult, et Fatme ei
oleks põlwili langenud. Ta tõstis ta üles,
trööstis teda, nagu last trööstikasse, ja kuwa-
tas ta pijarad.

Fatme märkas aga, et Bufo sõnades õi-

get sõla ei olnud, ja jätkas nutmist. Korraga
nuukjus ta:

„Magaajati: jadaajeti tuhat nelijadakuus-
kümmend elanikku.“

Ja Bufo süda läks jälle joojaks. Talle
enelele tulid pijarad filma; ta jurus naise oma
rinnale, nii et selle pijarad kadusid ja filmad
jərəma löid. Nüüd oli see jälle sama pilt, mis
ta kord palkonil näinud.

Siis mõõdus mõni päew.

Ja kui Bufo kord lõuna-ajal jälle koju tuli,
seisid Fatme lähel millegagi, mida ta rätiku
taha peitis. Ta filmad jərəsid iga kord, kui
rätiku tagant mõni toon kuuldawale tuli.

Bufo silmitses teda imestades.

Fatme noogutas rahulolles pead.

Ja lastis siis rätiku langeda.

Nähtawale tuli — harmoonika.

Fatme mängis, naeris, tantsis. Bufo
wahtis talle kurwalt ja kohkudes näkku. Seal
oli weel midagi muud, peale toonide, mis talle,
naagu ta tundis, sõdamesse läks. Ta nägi äkki,
kuidas nende wahel awanes kuristik, millest
ta mõis filla filla järele üle ehitada. Aga mis
kaju oli sellest? Kõik need fillad kukkusid ome-
ti sisse.

„Bufo, ma õstsin ta sinule. Seda pead ja
mulle mängima ja — —“

Ta waikis. Ja korraga kerkis ta pilku me-
st hirm. Ta wiskas harmoonika põrandale,
astus mitu korda selle peale, langes otseti too-
lile ja nuukjus ning ahastas:

„Sa oled nii paha, Bufo! Sial ei ole ja
rahul — ei iialgi!“

Bufo ei liigutanud, waid wahtis tuhajelt
ja tõstelt oma ette maha.

16.

Tund aega hiljem tuli ordonants ja teatas
kindralile, et eestois üks daam ootawat.

„Kes ta on?“

„Ta ei tahtnud nime ütelda.“

„Misjuguine ta on — wana wõi noor?“

„Noor — ja wõga ilus.“

„See küll — laje ta tuppa!“

Samal filmapilgul awanes üks ja proua
Kwicala seisid samal kohal, kus kord ta isa oli
seisnud.

Ta paistis üsna kohmetu olewat. Kindral
niitjama.

„Mis asi toob sulle selle au?“

Ta ei jõudnud edasi. Sest noor proua as-
tus just tema juurde, kahmas ta käest finni ja
juudles jeda.

„Aga armuline proua!“

„Wabandage, ah, wabandage, herra kind-
ral — aga tema ei armašta mind enam!“

„Kes? — Mis?“

„Buko! — Teie peate, peate mind aitama! Eks ole tõsi — ma tohin Teie abi peale loota?“

Kindral jaatis ta tooli juurde, tõmbas sügavasti hinge ja ütles:

„Oodate natuke, oodake natuke, armuline proua. Pean esiti pisut mõtlema.“

Kirid jelleks ei jaanud ta aega. Seft jaamal pilgu langes noor proua ta ette põlvili ja mõttis ta põlvede ümbert kiini, kuna ta ise nuttes kurtis:

„Mida te mind, herra kindral, ütelge talle, et ta mulle andeks annaks! Sa ma armastan teada ju nii üliwäga. Ega mõtelnud selle juures midagi paha. Siis enam ei taha ma ka enam magada!“

„Mis?“ hüüdis kindral kohmetult. „Siis enam magada? — Tõuske ometi üles, tõuske üles, tulge! Ma aitan teid, aga ei saa Teist aru. Mispärast ei peak Teie ial enam magama? Müüd aga, armas, kallis prouafene, tõuske üles!“

„Ei, ei! Ma ei tõuse enne, kui Teie, herra kindral, mind olete lubanud aidata!“

„Jah, — jah, seda ma luban. Seda ma luban.“

Fatme kargas üles. Ta silmad särasid. Kindral sundis ta toolile istuma ja ütles:

„Müüd teatage mulle kõige esiti, mis asi Teid nii on äritanud. Ega Kvicala ometi jurnud ei ole?“

„Surnud?“ hüüdis noorik ja ta silmad läksid hirmu pärast juureks.

„Sumala pärast,“ ütles kindral, „ma ei ütle ju, et ta jurnud on, waid küsin ainult, kas talle mõni õnnetus wõi midagi muud on juhtunud?“

„Lõõtsapill!“

„Lõõtsa — pill,“ hüüdis kindral ja wajus ka toolile.

Müüd tekkis wäike waheaeg, kuna kindral ifka jälle kordas: „Lõõtsapill — lõõtsapill!“

Ja müüd hakkas Fatme piffa seletust andma, millest kindral ainult poolt mõistis, kuni ta wiimaks sedawõrd teadis, et asjaloos selgusele jõudis. Siis ütles ta:

„Armas, kallis proua, wõin wanduda, et see kõik arusaamatusel põhjeneb. Aga müüd algame otjast peale ja algus on — klaasike weini!“

Ta mõttis weinikaraffi, mis laual seisis, ja walgas kaks klaasi täis.

„Hm, selle loo järele tarwitse, awalikult ütelda, wäikest karastust, ja Teile, armuline proua, ei teeks kaks klaasi wiga. Siis räägime asjast kui head seltsiised ja mõtleme ta ille rahulikult järele.“

Kuna Fatme pisut maitfes, jõi kindral oma klaasi ilhe lonksuga tühjaks ja ütles siis tagasi lastudes:

„Müüd, armuline proua, ütelge mulle kõige esiti, miks Te ses asjas just minu juurde tullete?“

Fatme waatas talle imestades otja ja ütles siis:

„Wabandage, herra kindral, — aga Teie olete ju meie kõrgem ülemus!“

„Ja jah, seda küll. Aga Teil peab ju weel mõni teine põhjus olema, ja seda tahaksin ma kuulda. Mii siis: mispärast tulete Teie minu juurde?“

„Sellepärast — jellepärast,“ kogeles Fatme ja waatas oma ette maha, „et — et Teie alati hea ja lahke olete.“

„Uhaa — olen ma seda?“

„Ja seft et — Teie meie pulmapäewal nii ilusa kõne pidasite.“

„Mii — see meeldis Teile siis?“

„Oh kuidas weel! See oli tore! Mul on see weel sõnasõnalt peas!“

„Mis Te ütlete. See on enam, kui ma wõisin oodata,“ ütles kindral meelitatult.

„Jah, herra kindral on mulle tohe esimehest päewast saadik armas olnud, ja mul ei ole ju kedagi teist maailmas. Minu isa —“

„Teie isa — on tubli mees. Minul pole tema wastu midagi.“

„Kindrali-herra tunnewad mu isa?“

„Noh, wähe, dieti üsna wähe,“ jättas kindral ruttu.

Tekkis isesugune rõhuv waheaeg. Siis ütles Fatme arglikult:

„See oligi see põhjus, miks ma Teie juurde tulim, herra kindral.“

„Teie tulite siis minu juurde kui isa juurde. Armas, wäike proua, see oli Teie poolt tubli ja tore tegu!“

Ta tõusis üles ja viigistas Fatme kätt.

„Ja, jah, see oli Teist tubli ja Teie ei pea seda kahetsema. Ma teen kõik, mis wõimalik, et Teie teed taandada. Kas on peale lõõtsapilli loo weel midagi, mis Teie südant waewab, armuline proua?“

Fatme waitis natuke aega, siis ütles ta:

„Jah, weel üks asi.“

„Mii, nii. Noh, seda ma juba arwasin. Oli ju selge, et Teie ainult ilhe lõõtsapilli pärast nii ärewaks ei wõinud saada. Noh, mis asi oli siis weel?“ (Järgneb.)

Järgmises numbris hakkab ilmuma „Musta tähe“ autori Sven Flvestadi romaan:

„ „ „ „KULLIKISA“ „ „ „

dia Logimowa, A. Latmus, Leontine Linde, Ilse Lentzmann, E. Losdorf, Eduard Lätte, Aleksander Limberg, A. Laas, Emmy ja Alice Menning, August Möller, Hans Moormeel, Hugo Maider, Wold. Muht, Irma Moode, Paul Martinson, Linda Masing, Helmut Mast, Anton Matso, K. Morberg, Ferdinand Matkow, Erna Martin, Ellen Mähling, A. Mihelson, Aksel Meldorf, M. Mäng, Adolf Rudei, Rudolf Nortmann, E. Rönmit, S. Noor, Elfriede Neero, Hindrek Ode, Rudolf Ollman, Edgar Ohmann, S. Pölsma, Joh. Palk, Eduard Pettson, Anna Paalis, Alfred Pommer, A. Pahl, Marie Piff, H. Peetmann, Lidia Pebo, Adolf Brits, Hilda Plujs, Paradoke, A. Proum, wektiv. Herman Palk, Johanna Breimann, P. Palmbach, Alfred Petton, Amalie Rondik, Unette Raagus, A. Reiman, Art. Raija, Egon Reinson, Johan Ristifüwi, Matilde Rosing, Elja Riilo, Ariadna Rosenfeldt, Klara Rebane, Alma Rutoff, Ellen Reismann, Renate Reits, Helene Rosswald, W. Raud, Aleksander Sandt, Edward Sandat, Elise Salum, Edgar Saarnmann, leitin. Heino Skunde, Wladimir Subka, Helmut Saage, J. Säinas, K. Schmiedeberg, Karl Selkiste-mägi, S. Schmidt, Joh. Steinberg, Elmar Saar, Emilie Somel, F. Sketichus, P. Simonlajer, A. Stern, Elmar Sauer, Endel Toiger, Rosalie Tammer, Bernhard Triumph, W. Reichmann, Julius Thalbach, Karl Tetsmann, Alice Tamama, Aleksander Thal, Richard Tirmann, Tomuff, Edgar Tower, Karl Thomson, Hugo Tulp, Elmar Treumann, Alice Tomson, Oskar Tamhärtw, Rudolf Tamkil, Elja Tonska, Johannes Thalberg, Aiga Traulin, Woldemar Warjama, E. Weelmann, Oskar Weikmann, Madine Wittporn, E. Woll, Ewald Weromann, Rudolf Weismann, W. Welzmann, Siegfried Woormees, P. Weber, Arnold Wiher, Alfred Wandman, Aug. Weske, Kärun Wento-Wenitto, Felix Willemson, Ad. Wöpiik, Benno Wustalo.

Zartust: Adu Anderson, J. Albu, Leonida Arbusow, A. Brückler, Carmen, Julius Eden, Heino Eckbaum, Jaak Get, L. Gibling, Aleksander Eller, E. Friich, Frieda Hansson, Joh. Jöul, M. Jamberg, Ida Jürgenson, Rudolf Klinsk, Oly Kiwi, K. Karro, A. Kizberg, A. Köfs, Bernhard Laar, W. Lind, Hilda Lemming, A. Miller, Jul. Murrar, Ferd. Mändik, E. Muura, S. Mattiesen, Weera Paulmann, Aleksander Prima, Hedwig Puijat, Anny Pille, A. Petai, Agnes Rezold, Arnold Reimann, Elfriede Reiman, Aleksander Sabraf, Jaan Suiake, Edward Saul, W. Saar, Karl Sif, F. Tamin, A. Taar, Lydia Tullff, Telling, Oskar Weren, Rud. Woschinskiy, Hugo Wichwelin.

Pärnuist: Helene Awit, J. Jhves, A. Jansen, Peeter Koot, Joh. Kangur, A. Klein, John Kohjus, Johann Kull, Artur Kose, Jüri Kolk, Hans Kull, S. Kiiiaspea, Jaan Lelle, Johannes Lõmp, Mikkel Nuff, Joh. Nutow, Aleksander Paara, August Pärtels, Alfred Riit, Ahenia Siitman, Herbert Soobnik, Eldor Teetow, E. Tomson, Anna Töösi, Harald Uttopärt.

Baltistist: Paul Bachman, stud. phil. prl. A. Dewerty, Alfred Ripp, Hugo Reemann, W. Tiits.

Walgast: Alesj. Anton, A. Aben, Ed. Ahnvan, Jaan Kurik, Klaudia Kün, J. Kütt, J. Lõhmus, Kristhan Luts, E. Laats, E. Lambur, Jaan Mast, Linda Pommer, Martin Reiman, „Randlane“, Hugo Siff, D. Saul, W. Saral, Anton Sööda, Helmi Sõrmus, Paul Tiitsler, Edgar Tints, Linda Urbel.

Petterist: Nelli Altpere, Jaan Karba, Edward Kushi, Julius Kurmits, Friedrich Meenow, Leonhard Tobber.

Narwa-Jõesuust: S. Adamtau, Johannes Paavo.

Wiljandist: Jaan Arusson, Juwan Butölkfin, Gw. Riis, Fr. Sepik, Erna Laew, A. Müllirisepp, A. Maamägi, M. Nöges, Johan

„Romaani“ talitusele — Tallinn, Niguliste tän. 16.

Sindmõistatuse nr. 3 lahendus on järgmine:

Lahendaja nimi ja täielik aadress:

Rinaldi, Eduard Kätsop, Hans Määts, S. Reimann, Salme Reichenbach, Arnold Sepp, Carl Pomm, E. Weike, Parfeni Walgemäe, Jaan Sunap, Woldemar Uprus.

Wõrust: Karl Buchmann, Johannes Eiche, Albert Jagomann, Eduard Lihower, Ewald Leimbott, Arnold Nirk, Pallits, Werner Piis, Karl Saarna, A. Tolk, Kalljula Teeder, E. Unt.

Narwast: Dr. Bergmann, Elja Hoffmann, Wiktor Kirilman, Jakob Maas, P. Wahlstein, Emilie Nantmann, Elias Reisberg, Ida Tomson, Aleksander Wilibert.

Wõsult: Peeter Mustonen.

Kaarepereft: Lily Mõmits.

Alatskiwit: Leopold Paap.

Põlwast: Pauline Blado, Alfred Waino.

Wainarast: Gustaw Pärtel, Anton Strand.

Tuhalaaneft: Jaan Padermit.

Paljassarelt: Oskar Portom.

Wormsi saarelt: Aug. Raudkepp.

Mäetagujelt: Elja Reisberg.

Kajarift: Ilje Kõrsefeldt.

Kabalaft: P. Kõmarõks.

Sõlpreft: Sp. Wlad. Sanderkop.

Märjamaalt: Jul. Suharow.

Soomustrong nr. 3: Jukka Sengbujch.

Paideft: Carl Greenbaum, Elja Jatheim, D. Piek, E. Kerstenbeck, Aleksander Kraas, A. Piitka, S. Ringenberg, M. Wilibert.

Kõtwereft: A. Hõbemägi, J. Karusson, Johannes Kask, Hilja Keskil, Albert Loojus, A. Markson, Ilmar Maasikas, Kallu Muchel, Karl Nurf, Sport, R. Pauf, Kallu Tamjärm, S. Weike, Anna Werhujõira, A. Witsjut.

Saapjalust: Wilhelmine Jürgens, Julius Ilwes, A. Limberg, Anna Mendorf, Ernst Neumannskraft, Theodor Sketschus, Carl Weidenbaum, Ottilie Wezjart.

Kuressaareft: M. Wikk, Artur Taja.

Krüüdnerist: R. Wõsmi.

Hiuu-Reinaft: Eduard Weef.

Kõõft: August Urberg.

Sangasteft: Emil Udenägu.

Piispift: Woldemar Ukleida, A. Wästrif.

Ugawidust: August Tohwil.

Kmblast: Ellen Tõnuri.

Lailhaareft: August Tohw.

Pritsult: Aleksander Tammer.

Lorist: Kullapõis.

Sõmerult: Meeta Kuff.

Sondast: Ewald Naujaar.

Keawast: Martin Piifer.

Elwast: S. Lepif.

Kõnnust: Jakob Wilippus.

Kõngust: Olga Laos, Oskar Kõnson, Elmar Peebu.

Koerust: D. Lillebach.

Aerist: S. Liina, T. Weigel.

Saulepift: Johannes Müllermann.

Larwastust: Jaan Madisõn.

Kaasikult: Elja Maasikas, D. Raud, Woldemar Weidebaum.

Muhu-Kuimasteft: Johannes Koll.

Kallastelt: Kroonprints.

Sunre-Kõpuft: Aleksander Kull.

Jõhwist: Linda Kõnwa, Rudolf Lepif, Albert Luts, Rudolf Põosalke, Artur Wenhofst, J. Palkmann, Jakob Jolk.

Taewereft: P. Krieger.

Kärstnaft: Bruno Kull.

Olustwereft: S. Koff.

Türi-Allitult: Salme Kõwit, Johannes Mitt, D. Seppel.

Wõhmasft: Elmar Kallmann.

Jõgenast: Jaan Kikk, Elly Tõking, „Wana“.

Simunast: Annilda Karofeld.

Mõisakülalast: Carl Jerjelow, Hugo Kärenberg, Mary Lilienblatt, Oskar Paalits, R. Päämel, Oly Nadi.

Tapalt: Anna Jadamowitsch, Edgar Saageda, S. Treeter, A. Wink.

Wastseinaft: E. Jõska.

(Järg nr. 4.)

Tutwustage ajakirja

„Romaan“

oma tuttawatele! Saatke tuttawate aadressid proowinumbrite saatmises „Romaani“ talitusle!

Tehke seda hindmõistatusle lahendusle saatmisel!

Ajakiri „ROMAAN“

(II aastakäik)

Ainuke ajakiri Eestis, mille sisuks on ainuõiguslikult jutukirjandus rahvusvahelises ja väärtuslikus walikus.

Läinud aastal ilmus rohkes walikus tõid 49 rahwuse silmapaistwatelt kirjanikkudelt.

Rahwused olid järgmised:

Albaania, Ameerika Ameerika-Saksa, Armeenia, Arishi, Austria, Baiti-Saksa, Baski, Belgia, Buigaaria, Daani, Eesti, Greeka, Hiina, Hispaania, Hollandi, India, Indiaani, Inglise, Islandi, Itaalia, Jaapani Juudi, Kroaati, Leedu, Läti, Monteneegro, Mustlased, Neegrid, Norra, Persia, Poola, Portugaali, Prantsuse, Provence, Rootsi, Rumeenia, Saksa, Serbia, Soome, Soome-Rootsi, Tafari, Tirooli, Tshehhi, Türgi, Ukraina, Ungari, Viaami, Wene.

Wäärtusliku ja mitmekesise sisu peale waatamata on

„ROMAAN“ rahwalik ajakiri ja loetaw igaühele.

Täna wu tahab „ROMAAN“ weelgi enam rõhku panna sisu mitmekülsuse peale ja loodab, et sennine suur poolehoid weelgi laieneb ja tiheneb.

„ROMAAN“ pole kuulutuste-leht, kus kinni maksetud leheküljed lugejale teistkordselt hinna alla arwatakse, waid

„ROMAAN“ on ajakiri, kus lugeja 40 marga eest saab 32 suurt lehekülge tõsist ja huwi-

tawat lugemist

Ainuüksi nimi „ROMAAN“ ütleb, et „ROMAAN“ pakub paremaid romaane (igas numbris kaks järgnewat), kui ükski teine ajakiri.

„ROMAAN“ on kõige suurema läbimüügiga ajakiri Eestis — teiste kuulutuste peale waatamata. Seda tõendab iga ihuslik ajalehemüüjaagi. Ja meie wõime uhked olla, üteldes, et see läbimüük on „ROMAANI“ sisu hea toimetamise tagajärg.

Läbimüük ütleb ka, et „ROMAAN“ seisab kindlal alusel ja wõib tagada lehe korraliku ilmumise, nagu minewalgi aastal.

Tellimishinnad on järgmised:

1923 aasta peale (24 Nr.)	M. 750.—
1/2 aastat (12 Nr.)	M. 400.—
1/4 „ (6 Nr.)	M. 225.—
1 kuu peale (2 Nr.)	M. 80.—
Üksiknumber	M. 40.—

Tellige weel täna kas peatalitusest, wõi abitalitusest ja agentuuridest üle riigi wõi aga lähemast postkontorist

== Tellimine kestab edasi! ==

Adress: „ROMAANI“ talitus, Tallinn,

Niguliste tän. 16.

Nõudke ainult Kokka!

Wale arwamine on, et taimewõi pahem on kui koorewõi.
Taimewõi „Kokk“ on maitsew ja sisaldab sama
palju raswaollusi kui koorewõi.

Tarwitage „Kokka“ niisama kui koorewõid.
Proowige ise „Kokka“ ja otsustage siis.
Nõudke „Kokka“ igast kauplusest.

Ärge arwake, et taimewõi „Kokk“ pahem on kui Soome
ja wäljamaa kaup; „Kokka“ walmistab wäljamaa meis-
ter, wäljamaa retseptide põhjal.

„Kokk“ on niisama hea kui koorewõi;
wiimasesest aga poole odawam!

Jällemüüjatele protsendid!

Address: TALLINN, Allika tän. nr. 10.

Shokolaad Kausmann & Ko. Kompwekid

Shweitsi
Piima
Dessert
Noisette
Siwa
Mignon
Vanille
Kalew jne.

Gasóe

Shokolaadi
Karbi
(shokolaadi)
Paberl
Dessert
Karamell
Monpensier
Marmelaad
Pastilla jne.

Tallinn, Narva maantee nr. 32.

1.20